

Izdanje za učitelje
I tromesečje 2015.

Priče Solomunove

1. biblijska doktrina **Poziv mudrosti**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 1,7; 3,5-9.

Učenici će:

Saznati: Ispitaće značenje i važnost mudrosti i straha Gospodnjeg kao temelje biblijske duhovnosti.

Osetiti: Negovaće zajednicu sa Bogom u svakodnevnom životu.

Činiti: Strah Gospodnji postaće suštinski deo njihovog života. Gajiće misao da je Bog blizu, držaće se poslušnosti da bi doživeli i negovali uravnotežen, plodonosan i srećan život.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Mudrost i strah Gospodnji

- Kako strah Gospodnji otvara put za sticanje pravog znanja i mudrosti?
- Objasnite šta znači strah Gospodnji.
- Zašto je poslušnost toliko važna u odnosu na mudrost i strah Gospodnji?

II Osetiti: Mudrost i naše pobude

- Kako možemo spojiti strah i ljubav?
- Na koji način možete podržati odluku drugih ljudi da poštuju Boga i žive prema Njegovoj otkrivenoj volji? Kako takvo postupanje podstiče i neguje vašu posvećenost da Mu služite i živite u zajednici sa Njim?
- Kako vam pobude iz kojih poštujete Boga mogu pomoći da živite skladnim životom?

III Činiti: Mudrost i poslušnost

- Kako možete gajiti svest o Božjoj prisutnosti?
- Kako primenjivanje jasnih granica u životu može biti ostvareno bez držanja moralnih pridika ili skretanja u legalizam?
- Na koji način sa Bogom možete izgraditi odnos poslušnosti?

Zaključak: Poziv mudrosti da živimo u zajednici sa Bogom osposobljava ljude da razlikuju dobro i zlo, i učine šta je ispravno.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 1,7; 3,5-9.

Ključno načelo duhovnog rasta: U samom uvodu Priča Solomunovih naglašena je važnost prave mudrosti. Mudrost je drvo životno (3,18; vidi: 11,30; 13,12; 15,4), stvaralačka sila (3,19.20), dragocenija je od srebra i zlata (3,14.15). Ako čovek ne ume da razlikuje dobro i zlo, onda ne može da živi smislenim životom (2,11-16; 3,2.4.13.16.17). Mudrost nije samo sposobnost da razlikujemo dobro i zlo, pod njom se podrazumeva i da činimo ono što je ispravno (3,5-9), priznajući i poštujući Boga u svom svakodnevnom životu.

Samo za učitelje: Pouka za ovu sedmicu treba da nam pomogne da bolje shvatimo značenje izraza „strah Gospodnji“. U Pričama Solomunovim predstavljena je jasna razlika između mudrosti i bezumlja. Knjiga počinje pozitivnim tonom naglašavajući da nas mudrost nadahnjuje da sledimo stazu razboritosti koja vodi ispunjenom životu. Ova mudrost potiče odozgo i utemeljena je na strahu Gospodnjem.

Uvodni razgovor:

1. Kakva je razlika između straha kao uznemirenosti ili užasa i straha kao poštovanja ili obožavanja?
2. Od svih biblijskih knjiga, Priče Solomunove najviše govore o životu koji je ispunjen „strahom Gospodnjim“. Zašto je načelo straha Gospodnjeg u velikoj meri prisutno u Pričama Solomunovim i tesno povezano sa mudrošću i poslušnošću?
3. Kako možete poučiti svoju decu da se boje Gospoda? Razmislite o sledećem navodu: „Roditelji moraju da shvate da im je Bog poverio decu na čuvanje. Ona moraju da se vaspitavaju za nebesku porodicu. Učite ih da se plaše i vole Boga, jer 'početak je mudrosti strah Gospodnji'.“ (Elen Vajt, *Child Guidance*, str. 23)

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Značaj i preku potrebu Božjeg naloga da Ga se bojimo moći ćemo da shvatimo i cenimo tek kada shvatimo šta on znači.

BIBLIJSKI KOMENTAR

Glavna tema 1. poglavlja Priča Solomunovih, u kome se govori o mudrosti, jeste strah Gospodnji. Bez njega ne možemo biti mudri. „Početak je mudrosti strah Gopsodnji.“ (Priče 1,7; vidi: Priče 9,10; Jov 28,28; Psalam 111,10)

I Strah Gospodnji kao ključ sticanja mudrosti

(Podsetite se u razredu tekstova iz 5. Mojsijeve 31,12.13. i Priča 3,7)

Mi ne znamo šta predstavlja strah Gospodnji i zato smo izgubili iz vida njegovu važnost. Zato moramo da naučimo da se bojimo Boga (5. Mojsijeva 31,12.13). Strah Gospodnji ne znači da treba da se plašimo, već da drhtimo u strahopoštovanju pred Njegovom svetošću. On je Bog ljubavi, istine i pravde i zato Mu se divimo, sledimo Ga i obožavamo, jer niko nije kao On (2. Mojsijeva 34,6-8; Isaija 40,25-29; 44,6-8).

Razmislite o ovome:

1. Proučite u svom razredu biblijski tekst u kome se prvi put javlja izraz „strah Gospodnji“. Zapazite reči koje je Avram uputio Avimelehu kada je izrazio svoju tugu što u Egiptu „nema straha Božijega“ (1. Mojsijeva 20,11). Da li se Avram ovom prilikom više plašio Boga ili faraona? Obrazložite svoj odgovor.

2. Kada je Bog progovorio na gori Sinaj, narod se uplašio. Šta znači Mojsijeva izjava: „Ne bojte se, jer Bog dođe da vas iskuša i da vam pred očima bude strah Njegov da ne biste griješili.“ (2. Mojsijeva 20,20)
3. Jedna izreka glasi: „Čovek koji kleči pred Gospodom može da stoji pred bilo kim.“ Šta znači ova izreka i koliko je istinita?

II Šta znači strah Gospodnji?

(Podsetite se u razredu tekstova iz 5. Mojsijeve 10,12.13. i Priča 8,13)

Strah Gospodnji dovodi do prihvatanja i odgovaranja na Božju milost. Međutim, šta znači primeniti taj strah u svakodnevnom životu?

1. Bojati se Boga znači bojati se da Ga rastužiš. Jednom prilikom deca su upitala svog oca: „Tata, sa kim da se venčamo?“ Njegov jednostavan odgovor je glasio: „Venčajte se sa nekim ko se boji da rastuži Boga! Zašto? Samo ako se ta osoba plaši da rastuži Boga, trudiće se da ne rastuži i vas! Ali ako ne mari za Boga i ne poštuje Ga, neće imati poštovanja ni prema vama!“

Naš odnos sa Bogom najvažniji je odnos u životu; svi ostali odnosi izvire iz njega. „Strah je Gospodnji mržnja na zlo.“ (Priče 8,13) Bojati se Boga znači učiniti Ga srećnim, poput deteta koje iz ljubavi želi da usreći svoje roditelje. Da li to izgleda previše jednostavno? Obratite pažnju na Isusove reči. „Ako se ne povratite i ne budete kao djeca, nećete ući u Carstvo nebesko.“ (Matej 18,3)

2. Bojati se Boga znači poštovati Njega i Njegovu volju, i donositi sve odluke u skladu sa tim.

Kao što u svakom trenutku ne možemo da razmišljamo o svojim roditeljima, bračnom drugu ili detetu, tako ne možemo sve vreme da razmišljamo o Bogu. Međutim, verno dete, roditelj ili bračni drug uvek će donositi svoje odluke poštujući svoje voljene. Slično tome, sve svoje odluke treba da donosimo poštujući Boga, Njegovu reč, Njegov zakon i Njegovu volju.

Prema Svetom pismu, bojati se znači poštovati i obožavati Boga. „Nek se boji Gospoda sva Zemlja, i neka strepi pred Njim sve što živi po vasiljenoj.“ (Psalam 33,8; vidi: Knjiga propovednikova 8,12.13; Jeremija 10,6.7)

3. Bojati se Boga znači voleti Ga i biti Mu poslušan. U savremenom jeziku pojam ljubavi ne može se dovesti u vezu sa strahom. Ova dimenzija je izgubljena i zadržala se samo u jevrejskom jeziku iz biblijskog vremena: „Sada dakle, Izrailju, šta ište od tebe Gospod Bog tvoj, osim da se bojiš Gospoda Boga svojega, da hodiš po svijem putevima Njegovijem i da Ga ljubiš i služiš Gospodu Bogu svojemu iz svega srca svojega i iz sve duše svoje, držeći zapovijesti Gospodnje i uredbe Njegove, koje ti ja danas zapovijedam, da bi ti bilo dobro?“ (5. Mojsijeva 10,12.13; vidi: Psalam 103,17) Bojati se Boga znači voleti Ga, uz potpuno pokoravanje i poslušnost.

4. Bojati se Boga znači biti svestan da je On uvek blizu. On nas uvek vidi, ne možemo se sakriti od Njega, Njegovo oko je stalno na nama. To ne znači da je On nebeski nadzornik, već brižni roditelj pun ljubavi. „Gle, oko je Gospodnje na onima koji Ga se boje, i na onima koji čekaju milost Njegovu.“ (Psalam 33,18) Strah Gospodnji predstavlja jasno saznanje da je Božje oko na nama i potpuno uverenje da je uvek blizu nas.

Da bismo osećali strahopoštovanje prema Bogu, treba da budemo svesni Njegove svetosti i da održimo ispravan stav bogobožnosti pred Njegovom milošću i ljubavlju. „Svet, Svet, Svet je Gospod nad

vojskama.“ (Isaija 6,3; vidi: Psalam 2,11.12; Filibljanima 2,12.13) U svakom pogledu nadmoćniji u odnosu na svoja stvorenja, Bog nije naš ravnopravni prijatelj ili sentimentalni Bog, već oganj koji spaljuje i Bog vernosti i ljubavi.

Za razgovor:

Kako je David doživeo strah Gospodnji? Razmišljajte o njegovom iskustvu: „Svagda vidim pred sobom Gospoda: On mi je s desne strane da ne posrnem.“ (Psalam 16,8) Kako je David prema tekstu iz Psalma 56,3.4. pobedio strahove? Uporedite taj izveštaj sa tekstovima iz Psalma 36,1. i 86,14.

Mojsije se nije plašio faraonovog gneva, već živog Boga, „jer se držaše Onoga koji se ne vidi.“ (Jevrejima 11,27) Kako nam vera pomaže da vidimo Boga koji se ne vidi?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: U Pričama Solomunovim rečeno je da treba da se „bojimo Gospoda i uklanjamo oda zla.“ (3,8) Objasnite u svom razredu kako će redovna molitva, svakodnevno proučavanje Biblije i svedočenje o Božjoj dobroti podići svest o tome da je Bog prisutan u našem životu.

Za razmišljanje: Na kakve praktične načine možemo reći „ne“ zlu i izbeći rđavo ponašanje? Šta je suprotno od uklanjanja od zla? Razgovarajte o tome šta to znači.

Za primenu:

1. Kako čovek može da posveti naročitu pažnju Bogu punom ljubavi i da Mu bude poslušan iz zahvalnosti za sve što je učinio i što čini za njega?
2. Zašto je poslušnost toliko važna u sticanju mudrosti?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Proučite u svom razredu značenje izraza *mudrost*. Koji izrazi imaju slično značenje? Koje su osobine mudrosti prikazane u Bibliji? Naročito obratite pažnju na tekstove iz 2. i 3. poglavlja Priča Solomunovih.

Aktivnost:

1. Predložite članovima razreda da jedne sedmice zamisle da je Bog sa njima na sledeće načine: 1) neka postave još jedan tanjir za vreme obroka da ih podseti da je Isus sa Njima; 2) neka stave stolicu pored sebe dok čitaju, gledaju televizor ili rade na kompjuteru, što će ukazati na Njegovo učešće u tim aktivnostima.
2. U Pričama Solomunovim nije teško pronaći izraz „strah Gospodnji“ zato što je to glavna tema. U jednoj od engleskih verzija Biblije (New International Version) izraz „bojati se Boga“ upotrebljen je šest puta (1,29; 3,7; 8,13; 14,16; 15,33; 24,21), a izraz „strah Gospodnji“ deset puta (1,7; 2,5; 9,10; 10,27; 14,27; 15,16; 16,6; 19,23; 22,4; 23,17); u knjizi su pohvaljeni svi koji se „boje Gospoda“ (14,2.26); Priče Solomunove završavaju se pohvalom žene koja se „boji Gospoda“ (31,30). Ova ideja često se javlja i u drugim biblijskim poučnim (mudrosnim) knjigama, kao što su Knjiga o Jovu, Psalmi i Knjiga propovednikova, u kojima je naglašeno da možemo steći mudrost samo ako negujemo lični odnos sa Bogom. Koristeći konkordans, pronađite na kojim mestima i koliko često se ova tema javlja u ostalim knjigama u Bibliji.

2. biblijska doktrina **Slušanje**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 5,11-13.

Učenici će:

Saznati: Shvatiće da mudrost opisana u Pričama Solomunovim ukazuje na Hrista, „Božju premudrost“ (1. Korinćanima 1,24)

Osetiti: Osetiće žalost što su zanemarili Božje mudre pouke i što su svojim nerazumnim ponašanjem povredili sebe i svoje bližnje.

Činiti: Težiće Hristu jer jedino On može da reši problem njihovog nerazumnog srca.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Hristos je „Božja premudrost“ (1. Korinćanima 1,24)

A. Zašto postoje sličnosti između mudrosti izrailjskog naroda i mudrosti starog sveta?

B. Zašto je izrailjski narod stalno grešio iako je primio mudrost od Boga?

C. Zašto ljudi ne postupaju u skladu sa onim što znaju da je ispravno?

D. Zašto je Hrišćanska crkva u svojoj istoriji dugoj dve hiljade godina često birala put „raskopavanja i nevolja“ iako je poznavala Hristova učenja opisana u Novom zavetu (Rimljanima 3,16)?

II Osetiti: Žalost zbog ljudske sklonosti ka bezumnom ponašanju

A. Možete li da se setite nekih biblijskih ličnosti koje su znale šta je bilo mudro da učine u određenom trenutku, a ipak su izabrale put bezumlja? Šta se na kraju dogodilo?

B. Da li vam se nekada dogodilo da znate šta je pogrešno, a da ipak to učinite? Kako je Bog delovao u vašem životu da vas vrati na stazu mudrosti?

III Činiti: Tražiti Hrista

A. Zašto u svetu vlada veliki moralni pad kada ljudi više nego ikada stižu visoko obrazovanje?

B. Kakve promene je Hristos uneo u vaš život?

Zaključak: Možemo mudro da živimo ako Hristos živi u nama i u nas usađuje nove želje. Ako smo prepušteni sebi, uvek ćemo se okrenuti bezumlju.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 5,11-13.

Ključno načelo duhovnog rasta: Žalost iskazana u Pričama Solomunovim 5,11-13. opomena je svima koji se nalaze na putu bezumlja. Ovaj tekst poziva čitaoce da obrate pažnju na opomene savesti pre nego što bude prekasno. Mnogi narodi su pored Izrailja posedovali mudrost, i mnoge mudre izreke u Pričama Solomunovim su, zapravo, pronađene u drevnom svetu: setite se učenja svojih roditelja i starijih osoba; ne popuštajte telesnim željama; vredno radite; nemojte biti lenji. Izvanredna karakteristika teksta u Pričama Solomunovim 5,11-13. je što otkriva razloge zašto su pojedinci i narodi pali i pored velike mudrosti koju su imali. Pali su zato što su dozvolili da se uho uzoholi i ne čuje reči ukora. Suština teksta iz

Priča 5,11-13. je da što pre priznamo: „Kako mrzih na nastavu“, pre ćemo steći mudrost i izbeći propast koja nas čeka.

Samo za učitelje: Važno je da Priče Solomunove čitamo u svetlosti Hrista kao Božje premudrosti. U suprotnom, savete u Pričama shvatićemo samo kao pouke i mudre izreke. Hristos je jedina ličnost u istoriji koja je uvek birala put mudrosti. Krst je dobar primer Njegove zadivljujuće mudrosti. Izabrao je da ode na krst kada se drugima činilo da je to besmislen put nesreće i uništenja. U oštroj suprotnosti sa Hristom, mnogi su se spotakli na svom putu zato što u njihovim očima staza bezumlja predstavlja mudriji izbor. Važno je da ne zaboravimo da je Isus bio živi primer šta znači živeti po mudrosti otkrivenoj u Pričama Solomunovim.

Uvodni razgovor: Zašto je Isus doneo čvrstu odluku da ode na krst? (vidi: Marko 8,31-34) Zašto je to bila mudra odluka? Koliko bi Isus zaradio novca da je naplaćivao isceljivanje ljudi? Šta bi se dogodilo u svetu kada bi bilo mnogo onih koji žive kao Isus: koji čine dobro bez traženja nadoknade, koji su poslušni Božjoj volji čak i kada to ne predstavlja prednost, koji govore istinu bez obzira na posledice?

Za razgovor:

- Zašto ljudi ponekad postaju žiranti svojim prijateljima ili im pozajmljuju novac?
- Zašto mnogi ljudi ne rade poput mrava ako ih niko ne nadgleda?

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Važno je da budemo iskreni i otvoreni dok iznosimo pouku za ovu sedmicu. Lako se može dogoditi da potcenimo činjenicu da je teško živeti po mudrosti kojoj nas uče Priče Solomunove. David, koji je Solomuna poučavao o mudrosti, što je zabeleženo u Pričama Solomunovim, kao i Solomun lično, koji ih je zapisao za buduće naraštaje, nije mogao u potpunosti da živi po toj mudrosti. Oni nisu mogli usmeriti svoje noge da hode pravom stazom. Zamislite koliko je još teže nama običnim ljudima da živimo po mudrosti otkrivenoj u Bibliji. Razlog zašto se David i Solomun smatraju mudrima je što su bili ponizni i spremni da čuju ukor i pokaju se kada im se ukaže na krivicu. David je bio mudar i zato je priznao svoj greh kada mu je rečeno: „Ti si taj.“ (2. Samuilova 12,7) Kojom prilikom je Bog u poslednje vreme vama uputio reči: „Ti si taj (čovjek ili žena)“?

BIBLIJSKI KOMENTAR

I Mudrost roditelja

(Podsetite se u razredu 4. poglavlja Priča Solomunovih)

Ovo poglavlje počinje slikom oca koji poučava svoju decu Božjem zakonu, Tori (2. stih). Takve roditeljske pouke o Zakonu su neophodne (5. Mojsijeva 6,7-9). Reč *Tora* znači „poučavanje“, „nastava“. Međutim, pošto se reč *Tora* često prevodi kao *Zakon*, stičemo utisak da je Mojsijev zakon samo niz pravila. Međutim, to nije tačno. U 4. poglavlju Priča Solomunovih otac pomoću pouka upoznaje svoga sina sa Torom koja predstavlja dragoceni dar. (2. stih). On poučava o njoj kao izvoru sreće i uspeha. On deli svoje poučavanje na tri dela: 1) poziva ga da hoda njegovim putem, koji je Božji zakon (stihovi: 5-13); 2) poziva ga da ne ide na stazu onih koji ne poštuju Boga (stihovi: 14-17); 3) daje obećanje o životu onima koji žive čestito i ukazuje na smrt onima čija dela i reči iznose laž (stihovi: 18-27). U ovom trenutku bilo bi dobro da se setimo Davidove, odnosno očeve, opomene da niko ne bira put mudrosti: „Svi zastraniše, svi se pokvariše, nema nikoga dobro da tvori, nema nijednoga.“ (Psalam 53,3; uporedi: Rimljanima 3,12)

Razmislite o ovome: Na koji način možemo poučavati svoju decu da bi ona uvidela da primaju nešto dragoceno? Kada ste poslednji put primili vredan savet?

II Razvratna žena

(Podsetite se u razredu teksta iz 5. poglavlja Priča Solomunovih)

Razvratna žena opisana u 5. poglavlju predstavlja bezumlje. Nema sumnje da otac iskreno želi da njegov sin ne rasipa svoju snagu na bludnice. Međutim, njegova briga ne odnosi se samo na uzdržavanje od posećivanja bludnica i razvratnih žena. Budući da se bludnica u Bibliji često javlja kao simbol duhovnog otpadništva ili opšteg stanja nemoralnosti (Isaija 57,3; Jeremija 3,2-9; 13,27; Jezekilj 16; 23; 43,7-9; Osija 1-4; 5,3; 6,10; Nemija 3,4; Otkrivenje 17,1.15.16; 19,2), ona u 5. poglavlju, kao i u navedenim tekstovima, predstavlja otpadništvo.

Jasna suprotnost između mudrosti i bezumlja prikazana je time što je reč *mudrost* upotrebljena na početku poglavlja (1. stih), a reč *ludost* na kraju (23. stih). Suština je da ludost, bez obzira kako se ispoljava, ima primamljivo lice i obećava zadovoljstva. U sredini poglavlja (od 11-13. stiha) nalazi se najvažnija poruka u okviru koje je data opomena šta ćemo na kraju izgovoriti ako siđemo na stazu bezumlja: „Kako mrzih na nastavu, i kako srce moje prezira karanje!“ (5,12) Šta ćete izabrati? Bezumlje vas poziva lažljivim rečima i laskanjima, a mudrost pravim poukama i ukorima.

Za razgovor: Zašto nas istina često vređa? Zašto se ponekad plašimo da od lekara saznamo svoje zdravstveno stanje iako oni ne žele da nas povrede?

III Dugoročno i kratkoročno sagledavanje

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča Solomunovih 6,1-19)

Tekst iz Priča 6,1-19. sastoji se iz četiri dela. Prvi deo (od 1-3. stiha) upozorava nas da se čuvamo jemstva. Ova opomena odnosi se na sva dela kojima pokušavamo da učinimo nešto za prijatelja iz straha da ne ugrozimo prijateljstvo. Međutim, ako pod pritiskom nastavimo da činimo takva dela za njega, na dugoročnom planu sigurno ćemo doživeti propast.

U drugom delu poglavlja (od 6-11. stiha) zabeležena je priča o lenjivcu. U okviru nje data je radi poređenja i priča o mravima koja ukazuje na istrajnost. Mravi ne odustaju zato što imaju dugoročan pogled na život i pripremaju se za zimu. Lenjivac, s druge strane, zastupa kratkoročno gledište i pokušava da izbegne sve nelagodnosti koje mogu da osujete njegovo trenutno uživanje u životu.

U trećem delu (od 12-15. stiha) bezuman čovek predstavljen je kao „bezbožnik“ (12. stih). Bezbožnik troši svoj život smišljajući pakosti i sejući „neslogu“ među prijateljima (14. stih). Problem je što oni život ne sagledavaju dugoročno i ne vide da će pogibao „ujedanput“ doći na njih (15. stih) i da im niko neće moći pomoći.

U četvrtom delu (od 16-19. stiha) navedeno je sedam pojmova koje Gospod mrzi. Pod tim se podrazumeva da bezumnik voli ono na šta Gospod mrzi i da nalazi zadovoljstvo i radost u tome. Zašto bi to inače „svagda“ činio? (14. stih)

Razmislite o ovome: Zašto mnogi vole da gledaju filmove i televizijske emisije u kojima se prikazuje ponašanje navedeno među sedam pojmova koje Gospod mrzi?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: Sedam navedenih dela u Pričama 6,16-19. koje Gospod mrzi odnose se na način života u velikim gradovima, naročito u poslovnim prilikama u kojima se podstiče nadmetanje. Ljudi čine takva dela da bi napredovali u životu. Međutim Gospod mrzi ovakvo ponašanje, naročito „zametanje svađe među braćom“ (19. stih).

Za primenu:

- Kako Crkva može da bude zajednica koja čini ono što Gospod voli, mesto poniznosti i sklada?
- Zašto nekad oklevamo da ispunimo Božju volju?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Priče Solomunove od 4. do 6. poglavlja ukazuju na našu duboku potrebu za Hristom, Božjom premudrošću. Isus kaže Crkvi: „Bez Mene ne možete činiti ništa.“ (Jovan 15,5)

Aktivnosti:

1. Zamolite članove svoga razreda da napišu imena onih koji su ih uvredili, a zatim da napišu šta bi bilo potrebno da se dogodi da bi obnovili svoje prijateljstvo.
2. Razgovarajte u razredu o iskustvima svoje mesne Crkve – miru, skladu, neslozi i ravnodušnosti. Zamolite učenike da obrazlože razloge za takve prilike u svetlosti ove pouke.

3. biblijska doktrina **Pitanje života i smrti**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 6,23.

Učenici će:

Saznati: Shvatiće da je za njihov život osnovno da slede uputstva Božjeg zakona.

Osetiti: Ceniće toplinu i sigurnost Božje roditeljske ljubavi dok ih uči šta je najbolje za njih.

Činiti: Prihvatiće Božja uputstva i težiće da upoznaju Njegovu volju.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Slediti Božji zakon je pitanje života i smrti.

A. Šta je Božji zakon?

B. Kako Božja uputstva vode sigurnom načinu života?

C. Kako Božji zakon ukazuje na opasnosti koje prete u slučaju odvajanja od Božjih načela?

II Osetiti: Božja ljubav izražena je preko Zakona.

A. Kako je Božji zakon povezan sa Njegovom ljubavlju i brigom za nas?

B. Ako u svom životu osetimo Božju milost, zašto nam je potreban Njegov zakon?

C. Na koji način osećamo Božju ljubav kada nas ukorava zato što zanemarujemo Njegova uputstva?

III Činiti: Prihvatanje i usvajanje Božjih uputstava utiče na život.

A. Koja Božja uputstva ste do sada prihvatili i sledite ih?

B. Zašto bi trebalo da naučite više o Božjim uputstvima?

C. Na koje praktične načine možete više naučiti o Božjoj volji za svoj život?

Zaključak: Bog nas s ljubavlju poučava svojim načelima za naše dobro.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 7,1-4.

Ključno načelo duhovnog rasta: Bog nas poučava svojim načelima kao što roditelj pun ljubavi poučava svoje dete. Njegova namera nije da nas optereti, već da nam pomogne da donesemo mudre odluke. Ako cenimo Njegovo vođstvo kao dragoceni dar i dozvolimo Mu da oblikuje naše stavove, uživaćemo u životu i nećemo pasti u iskušenja koja obmanjuju druge.

Samo za učitelje: Sedmo poglavlje Priča Solomunovih predstavlja božanske pouke u vidu reči mudrosti koje je car Solomun uputio svom sinu (1. stih; uporedi sa 1,1). Tekst od 1. do 4. stiha u 7. poglavlju sličan je tekstu iz 6. poglavlja od 20. do 23. stiha. Oba ova teksta prethode opomenama upućenim sinu da ne popusti iskušenju i ne učini preljubu (6,24-35; 7,5-27).

Jedna od Deset zapovesti glasi da ne treba činiti preljubu (2. Mojsijeva 20,14). Prema zakonima koji su vladali u Izrailju, počinioci ovakvog dela bili su osuđeni na smrt (3. Mojsijeva 20,10; 5. Mojsijeva

22,22). Priče Solomunove bave se ovim grehom i njegovim pogubnim posledicama, ali mu pristupaju iz drugačijeg ugla apelujući na slušaočevu želju da mu bude dobro u životu i opisujući privlačna iskušenja koja mogu da odvedu u preljubu.

Uvodni razgovor: Bog je naš savršeni Stvoritelj koji nam je Bibliju dao kao svoj priručnik. Kada kupite automobil i u priručniku pročitate da je potrebno sipati motorno ulje u motor, bez pritužbi sledite ta uputstva, zato što znate da onaj koji je napravio vozilo zna šta je najbolje. Zašto, onda, ljudi zanemaruju Božja uputstva?

Za razgovor:

- Koliko načela Deset zapovesti možete da pronađete u Pričama Solomunovim 6. i 7. poglavlju?
- Zašto nas Bog iz različitih uglova i u različitim delovima Biblije poučava načelima otkrivenim u Deset zapovesti? Možemo li nešto da naučimo iz ove metode o tome kako da druge naučimo Njegovim načelima, uključujući i našu decu?

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Tri najvažnije reči koje se odnose na Zakon zajedno se javljaju u Pričama 6,23: „Jer je zapovijest (*mitzvah*) žižak, i nauka (*torah*) je vidjelo, i put je životni karanje koje poučava (*musar*).“

Mitzvah je „zapovest“ ili „nalog“. *Torah* je „usmeravanje“, „upućivanje“ ili „poučavanje“ od strane mudre osobe (13,14), kao što je majka (1,8) ili otac (4,2). Reč *torah* izvedena je iz istog korena kao i glagol *yrh*, koji znači „učiti“ (4,4.11) ili „pokazivati“ (6,13). Reč *musar* znači „disciplina“, „poučavanje“, „opomena“ ili „nastava“ (3,11;1,8)

Koristeći nekoliko izraza sličnog značenja, biblijski tekst proširuje shvatanje nekog pojma. Superiorna osoba, roditelj ili Bog, daje nalog (*mitzvah*), ali ne samovoljno; nalog je uputstvo koje ukazuje na mudro postupanje (*torah*) i kojim se osoba poučava preko opomena i ukora (*musar*). Tekst u Pričama 6,23. naporednim izrazima opisuje zakon kao „žižak“, „vidjelo“ i „put životni“. Pošto „žižak“ daje „vidjelo“, te reči su blisko povezane i pokazuju da je uloga zakona da rastera tamu da bi osoba mogla uvideti šta se događa. Dodajući da je zakon „put životni“, Priče Solomunove ukazuju da videlo zakona osvetljava siguran životni put na čijem se kraju nalazi život, a ne smrt.

BIBLIJSKI KOMENTAR

Tekst u Pričama 7,1-3. metaforom pisanja zapovesti „na ploči srca svojega“ podstiče slušaoca da usvoji mudre zapovesti „kod sebe“. Iskrena i nepokolebljiva poslušnost potiče iz unutrašnjih stavova oblikovanih zapovestima; to nije nešto na veštački način nametnuto spolja. Naša grešna volja i nerazumevanje sprečava nas da usvojimo Božji zakon. Međutim, Bog obećava da će staviti svoj Zakon u naš um i zapisati ga na našem srcu (Jeremija 31,33; uporedite: Jezekilj 36,26).

Čisto srce je čudo Božje stvaralačke sile (Psalam 51,10). Da bismo ga primili moramo da priznamo svoju slabost i prihvatimo oproštenje i moralno očišćenje koje Bog nudi preko Isusa Hrista (Psalam 51, Jeremija 31,34; 1. Jovanova 1,7-9). Bog nas menja, stvarajući od nas nove ljude delovanjem svog Svetog Duha (Jovan 3,3-8; Titu 3,4-7).

I Mudre reči pružaju videlo života

(Podsetite se u razredu tekstova iz Priča Solomunovih 4; 6,20-23)

Četvrto poglavlje Priča Solomunovih predstavlja pouke mudrog oca koji kaže: „Drži zapovijesti moje i bićeš živ.“ (4. stih) Zatim, staza pravednikova upoređena je sa svetlošću (18. stih), koja je u suprotnosti sa mračnim putem bezbožnika, koji „ne znaju na što će se spotaknuti“. (19. stih) Pravednici dozvoljavaju da mudrost osvetli njihov život da ne bi našli u opasnost zbog neznanja. Zato su reči mudrosti „život onima koji ih nalaze i zdravlje svemu tijelu njihovu“ (22. stih). Tekst iz Priča 6,20-23. još čvršće spaja ideje mudrih zapovesti, svetlosti i života. Roditeljeva zapovest će vas voditi i čuvati (22. stih). „Jer je zapovijest žižak, i nauka je vidjelo, i put je životni karanje koje poučava.“ (23. stih)

U Psalmu 119,105. Božja reč je predstavljena kao „žižak nozi mojoj, i vidjelo stazi mojoj.“ U Jevanđelju po Jovanu 1,1-5.14. Hristos, božanski Stvoritelj, došao je na Zemlju kao konačna Reč od Boga. „U Njoj bješe život, i život bješe vidjelo ljudima.“ (4. stih) Usvajajući Njegovu reč (uporedite: Jovan 6,53-58.63), stičemo mudrost koja nas priprema za večni život sa Njim.

Razmislite o ovome: Kako se gledanjem u Hrista menjamo (uporedite: 2. Korinćanima 3,18)? Kako ovaj uticaj prevazilazi uticaj drugih ljudi kojima se divimo?

II Mudre pouke opominju nas na iskušenja

(Podsetite se u razredu tekstova iz Priča 6,23-25; 7,1-21)

U Pričama Solomunovim 6. i 7. poglavlju, ženino zavođenje (uporedite sa zavođenjem od strane muškarca u 2. Mojsijevoj 22,16) pokazuje kako iskušenje vrši svoj uticaj. Ono može biti primamljivo ušima i umu (Priče 6,24; 7,21), očima (6,25), zbog određene želje za hranom (7,14; ovdje se spominju zahvalne žrtve koje se jedu kod kuće; uporedite sa 3. Mojsijevom 7,16), zbog želje za druženjem (Priče 7,15), zbog zadovoljavanja čežnje za dodiranjem (7,16), zbog uticaja na čulo mirisa (7,17) i zbog seksualne želje (7,18). Ove želje, koje je Bog dao čoveku, same po sebi nisu rđave. Međutim, pogrešno je kada ih ispunjavamo kršeći granice koje je Bog uspostavio radi naše zaštite (Jakov 1,14.15; uporedite sa 1. Mojsijevom 3,6 i 1. Jovanovom 2,16). Ukazujući na neke od želja i nudeći uverenje da nema nikakve opasnosti (stihovi: 19.20; uporedite odnos između hrane i seksualnih odnosa u 4. Mojsijevoj 25,1.2 i Otkrivenju 2,14), tekst u Pričama 7. poglavlju pokazuje koliko iskušenje može biti snažno.

Za razgovor: Koja iskušenja smatramo privlačnima? Zašto su privlačna? Zašto su opasna?

III Popuštanje iskušenju ima veliku cenu

(Podsetite se u razredu tekstova iz Priča 6,26-35; 7,22-27)

Priče ne ukazuju toliko na važnost moralne čestitosti prilikom odupiranja iskušenju zato što je čovek odgovoran Bogu (uporedite sa 1. Mojsijevom 39,9 – izveštaj o Josifu), koliko naglašavaju ovozemaljske uzroke i posledice u sadašnjem životu. Posledice greha su neizbežne (6,27-29) i pogubne (6,32-35; 7,22-27). Cena trenutnog zadovoljstva je previše visoka, nije vredna toga.

Jedan televizijski komičar nasmejao je ljude uzvikujući: „Đavo me je naterao da to učinim!“ Međutim, to je samo izgovor. Đavo ne može da vas prisili da nešto učinite zato što „drugo iskušenje ne dođe na vas osim čovečijega; ali je vjeran Bog koji vas neće pustiti da se iskušate većma nego što možete, nego će učiniti s iskušenjem i kraj, da možete podnijeti“ (1. Korinćanima 10,13). Greh je mogućnost koju ne moramo da izaberemo zato što nam Bog daje priliku da se odupremo. On može da nam pomogne da ne padnemo (Juda 24).

Razmislite o ovome: Ako zaista verujete da Bog, vaš Stvoritelj i Spasitelj, može da vas sačuva da ne padnete u iskušenje, kako onda vaše odluke pokazuju da verujete u to? Kako vam potpuno oslanjanje na Boga može pomoći da budete uspešniji?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: Mnogi ljudi su obeshrabreni i nemaju nadu da će prevazići svoje slabosti. Pomozite članovima svog razreda da putem molitve shvate da sila leži u prepuštanju borbi Hristu. On shvata okolnosti u kojima se nalazimo i omogućava pristup velikoj Božjoj sili. Bog obećava da će pomoći u vreme kada je pomoć potrebna (Jevrejima 4,14-16).

Za primenu:

- Koje praktične korake možemo preduzeti da bismo smanjili izloženost iskušenjima?
- Kako možemo pomoći onima koji su obeshrabreni, razočarani i koji pate zbog učinjenih grešaka?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: U Pričama Solomunovim 6. i 7. poglavlju negativni primeri dati su kao opomene. Pomozite svom razredu da uvidi pozitivnu poruku koja se krije iza ovih opomena.

Aktivnost:

1. Navedite na koji način možete da se sprijateljite sa ljudima iz susedstva, uvidite njihove potrebe i ukažete im na bolji život koji Bog nudi.
2. Organizujte lanac molitve u svojoj grupi tako da svako ko se nađe u borbi sa iskušenjem ili se suoči sa obeshrabrenjem može da pozove ostale članova razreda i dobije njihovu podršku putem molitve.

4. biblijska doktrina **Božanska mudrost**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 8,22-31.

Učenici će:

Saznati: Shvatiće da je u Pričama Solomunovim 8. poglavlju Hristos prikazan kao božanska mudrost, kao Onaj koji je učestvovao u stvaranju sa Ocem i kao posrednik i pre pada u greh.

Osetiti: Ceniće Božju toplinu, neposrednost i radost koje je pokazao prilikom stvaranja.

Činiti: Prihvatiće biblijsku sliku Hrista kao Onoga koji je postojao pre svog utelovljenja na Zemlji, kao Onog koji je učestvovao u stvaranju zajedno sa Ocem i kao posrednika pre pada u greh, i usvojiće ovaj prikaz Božjeg karaktera.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Hristovo prapostojanje u 8. poglavlju Priča Solomunovih

Osmo poglavlje Priča Solomunovih potvrđuje da je Isus božanska mudrost, da je učestvovao u stvaranju sa Ocem i da je posrednik između beskonačnog Boga i ograničenih stvorenja. U kom je još tekstu u Svetom Pismu navedeno Hristovo posredovanje pre pada (vidi: Jovan 1,1-3)? Zašto je takvo „posredovanje“ bilo potrebno još pre pojave greha?

II Osetiti: Hristos kao posrednik pre svog utelovljenja na Zemlji

Osmo poglavlje Priča Solomunovih opisuje Hrista kako u vreme stvaranja dolazi da se poistoveti sa svojim stvorenjima (30.31). Kako ovaj Hristov postupak od samog početka ukazuje na načelo „Emanuel“ („Bog sa nama“)? Na koji način ovo prikazivanje Hrista utiče na vaša osećanja u vezi sa zadivljujućim Božjim karakterom?

III Činiti: Božanska mudrost i Božji karakter

Priče Solomunove 8. poglavlje opisuju radost i zajednicu među članovima Božanstva prilikom stvaranja. Zamislite razdragano i radosno delovanje Oca i Sina u toku sedmice stvaranja. Kako ova slika menja vaš pogled na Božji karakter?

Zaključak:

Priče Solomunove 8. poglavlje otkriva Boga punog ljubavi u bliskoj i radosnoj zajednici prilikom stvaranja i Hrista, božansku mudrost, koji je pristao da posreduje (izgradi most) između beskonačnog Boga i ograničenih stvorenja.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 8,22-31.

Ključno načelo duhovnog rasta: Mudrost, u Pričama Solomunovim, prevazilazi poetičnu personifikaciju i zapravo se odnosi na božansko biće, na Hrista koji je postojao pre svog utelovljenja na Zemlji, koji je učestvovao sa Ocem u stvaranju i bio posrednik između beskonačnog Boga i ograničenih stvorenja još pre pojave greha.

Samo za učitelje: Tekst u Pričama Solomunovim 8,22-31. u prvim vekovima hrišćanske istorije bio je jedan od najpoznatijih starozavetnih tekstova koji su crkveni oci koristili kada su govorili o Hristu, i čije je tumačenje opstalo u vreme hrišćanske ere sve do savremenog doba. Iako su mnogi skolari iz devetnaestog veka u Pričama 8. poglavlju videli samo poetičnu personifikaciju mudrosti, snažni biblijski dokazi potvrđuju da ovaj tekst neposredno govori o Božjem sinu koji je postojao pre svog utelovljenja na Zemlji. Ovo tumačenje ima duboki značaj za razumevanje odnosa između tri lica Božanstva i neverovatnog karaktera Stvoritelja koji se spustio da bude blizak svojim stvorenjima prilikom stvaranja.

Uvodna aktivnost: Zamolite članove razreda da pokušaju da zamisle kakvog su raspoloženja bili Otac i Sin prilikom stvaranja univerzuma, a naročito ovog sveta i njegovih stanovnika. Da li su bili sumorni, radosni, možda čak i razdragani? Kakvu posebnu ulogu je Hristos preuzeo u ovom stvaranju?

Razmislite o ovome: Prema tekstu u Jevanđelju po Jovanu 1,1-3. Hristos je u početku nazvan „Rečju“. „Reč“ silazi sa nečijih usana i odlazi do nečijeg uha kako bi komunikacija mogla biti ostvarena. Ove sedmice otkrićemo da je Božji Sin od početka stvaranja bio ta Reč koja posreduje i olakšava povezanost između Boga i stvorenih bića.

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: U Pričama Solomunovim od 1. do 7. poglavlja mudrost je personifikovana. Međutim, u 8. poglavlju mudrost je opisana tako da se može odnositi samo na drugo lice Božanstva, Hrista koji je postojao pre utelovljenja na Zemlji. (Vidi: Richard M. Davidson, „Proverbs 8 and the Place of Christ in the Trinity“, *Journal of the Adventist Theological Society* 17, no. 1 [Spring 2006]: 33-54, dostupno na www.atsjats.org)

BIBLIJSKI KOMENTAR

I Isus kao božanska mudrost

(Podsetite se u razredu tekstova iz Priča 8,12-21.32-36)

Mudrost u Pričama Solomunovim 8. poglavlju odnosi se na drugo lice Božanstva u vreme stvaranja. Ovo je očigledno zato što su mudrosti pripisane osobine koje se u drugim tekstovima u Svetom pismu odnose isključivo na Boga: 1) Davalac života i smrti (8,35.36; uporedite sa 14,27); 2) Izvor zakonite vladavine (8,15.16; uporedite sa 4. Mojsijevom 11,16.17); 3) Onaj koga treba da traže, koji treba da bude pronađen (8,17; uporedite sa 5. Mojsijevom 4,29); 4) Onaj koji voli i voljen je (8,17; uporedite sa Nemijom 13,26); 5) Darodavac bogatstva (8,18-21; uporedite sa 1. Dnevnikovom 29,12); i 6) Izvor božanskog otkrivenja (8,6-10.19.32.34; uporedite sa 29,18; 30,3-5).

U tekstu u Pričama Solomunovim 8,12. izraz koji se često prevodi kao „Ja, mudrost...“ bolje je prevesti kao „Ja sam Mudrost“, izrazom koji je naporedan sa uobičajenim retoričkim oblikom koji Bog koristi kada oslovljava sebe: „Ja sam Gospod Bog vaš“ (vidi: Jezekilj 12,25; 35,12; Zaharija 10,6; Malahija 3,6). Mudrost u Pričama 8. poglavlju govori i deluje kao posebno, samosvesno božansko biće (preegzistentan Božji Sin). Ovakva upotreba određene osobine (mudrosti) da bi se ukazalo na posebnu božansku Ličnost poznata je kao „hipostaza“.

Elen Vajt jasno je shvatila da se Mudrost u Pričama Solomunovim u 8. poglavlju odnosi na Božjeg Sina koji je postojao pre svog utelovljenja na Zemlji. „Preko Solomuna Hristos je izjavio... (navod iz Priča 8,22-30). Kada govorimo o Njegovom prapostojanju, Hristos nas vodi u večna vremena. Uverava nas da je uvek bio u bliskoj zajednici sa večnim Bogom.“ (Elen Vajt, *Signs of the Times*, 29. avgust 1900)

Razmislite o ovome: Kako se vaše gledište o Božjem karakteru i radu proširuje saznanjem da je Hristos „božanska mudrost“?

II Božanska mudrost (Isus) učestvuje u stvaranju sa Ocem

(Podsetite se u razredu tekstova iz Priča 8,22-31. i Kološanima 1,15.16)

Jevrejsku reč *'amon* u Pričama 8,30. najbolje je prevesti kao „Glavni majstor“, što je još jedan pokazatelj da je Hristos božanska mudrost i da je sa Ocem učestvovao u stvaranju. Kuća sa sedam stubova koju je mudrost sazidala (Priče 9,1) verovatno se odnosi na sedam dana stvaranja, kao i na Hram.

Tekst u Pričama 30,4. produbljuje ovo tumačenje ukazujući da je onaj koji je učestvovao u stvaranju sa Ocem „Božji Sin“. Da se tekst u Pričama 8,21-31. naročito odnosi na Božjeg Sina, Stvoritelja, koji je postojao pre svog utelovljenja, dalje je potvrđeno tekstovima iz Novog zaveta koji ukazuju na Priče 8. poglavlje i Hristovu ulogu u stvaranju. (Vidi: Jovan 1,1.3; 1. Korinćanima 1,24.30; Kološanima 1,15.16; Jevrejima 1,1-4).

Razmislite o ovome: Prema tekstu iz 1. Mojsijeve 1,2. Sveti Duh je, takođe, bio uključen u stvaranje. Kako zamišljate da su tri lica Božanstva ostvarila svoja zajednička stvaralačka dela u toku sedmice stvaranja? Kako ova slika pojačava ideju da su tri lica Božanstva od večnosti imala blisku zajednicu?

III Mudrost (Isus) kao posrednik između Boga i Njegovih stvorenja

(Podsetite se u razredu tekstova iz Priča 8,22-25.30.31)

U tekstu u Pričama 8,22-25. u kome se govori o mudrosti upotrebljeni su izrazi vezani za rođenje („postavljena sam/rodila sam se“), ali to ne znači da je Hristos doslovno bio rođen i da u ranijem vremenskom razdoblju nije postojao. U stvari, kada se reči koje ukazuju na rođenje povežu sa jevrejskom rečju *nasak*, „postaviti“ (23. stih), dobija se tehnički starozavetni izraz koji označava postavljanje osobe na novu dužnost. Zapazite jasnu paralelu u Psalmu 2,6.7. u kome car Mesija nije doslovno rođen, već je postavljen da preuzme carske dužnosti. Drugi Psalm ukazuje na buduće vreme u kome će Hristos biti postavljen za cara posle utelovljenja, dok tekst u Pričama 8. poglavlju ukazuje na prošlo vreme, na postavljanje Hrista na novu dužnost na početku stvaranja, pre Njegovog utelovljenja (22.23. stih).

O kakvoj dužnosti je reč? Tekst u Pričama 8,30.31. pokazuje da je Hristova nova dužnost bila da bude posrednik, ne u smislu posrednika za greh, već u smislu uspostavljanja veze između Stvoritelja i stvorenja. Mudrost kaže: „Veseljah se pred Njim svagda“ i „veseljah se na vasiljenoj Njegovoj, i milina mi je sa sinovima ljudskim“. Mudrost tako preuzima ulogu posrednika između Boga i stvorenih bića, olakšavajući uspostavljanje veze između beskonačnog Boga i ograničenih stvorenja.

Razmislite o ovome: Kakva je razlika između Hristovog posredničkog rada za grešnike posle pada i Njegove uloge kao Posrednika između beskonačnog Boga i ograničenih stvorenja na početku stvaranja?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: U „svjetu mira“ (Zaharija 6,13) među jednakim članovima Božanstva pre stvaranja univerzuma, izgleda da Ličnost koju nazivamo Ocem predstavlja transcendentno veličanstvo i slavu Trojstva, dok je Onaj koga nazivamo Sinom „ispraznio“ sebe, približivši se svom nastanjenom univerzumu, posredujući između beskonačnosti i ograničenosti, pokazujući tako načelo „Emanuel“, Bog sa nama, od samog početka stvaranja!

Za razmišljanje: Koja činjenica iz Starog zaveta nagoveštava mogućnost da je Hristos uzeo oblik (ne prirodu) anđela da uspostavi vezu sa svojim stvorenjima? (Vidi: tekstovi koji opisuju „Gospodnjeg anđela (ili vesnika)“: 1. Mojsijeva 16,13; 18; 19; 22,24; 48,16; 2. Mojsijeva 23,20.21; 32; 33; Sudije 13,3.13.17.18.22)

Kako Hristovo istupanje da bi postao blizak sa svojim stvorenjima, čak i pre pojave greha, otkriva da Bog nije dalek, uzdržan i neprijatan, već da sa Njim možemo uspostaviti blisku, ličnu i toplu zajednicu?

Za primenu: Kako shvatanje načela „Emanuel“ u vezi sa Sinovljevim radom prilikom stvaranja utiče na vaš lični odnos sa Bogom i menja vaše gledište o Božjoj prirodi i karakteru?

Zašto je bilo važno da jedno od tri lica Božanstva (Isus) bude posrednik, premošćujući ponor između beskonačnog Boga i ograničenih stvorenja?

Da li bi nešto bilo drugačije da je doneta odluka da Otac bude posrednik između onoga što je beskonačno i ograničeno? Razgovarajte o ovome.

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Jevrejska reč prevedena kao „veseliti se“, upotrebljena u Pričama Solomunovim 8,30.31, u doslovnom smislu znači „smejati se, baviti se sportom, igrati se“. Ovaj tekst oslikava kako se Otac i Sin radosno smeju, bave aktivnošću, možemo reći čak i igraju u toku stvaranja. Da li to znači da Bog može da se poistoveti sa nama čak i u igri i sportu?

Aktivnost: Razmislite i razgovarajte u razredu o tome kom prilikom su se Otac, Sin i Sveti Duh radosno smejali dok su stvarali jedinstvene životinje i biljke (žirafu dugog vrata, prugastu zebdu, kenguru, itd.) Zatim, recite kako zamišljate da Bog uživa u druženju sa nama, u našim bezazlenim igrama, kao i u radu i bogoslužju.

5. biblijska doktrina **Blagoslovi namenjeni pravednima**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 10,6.

Učenici će:

Saznati: Shvatiće razliku između dobrih posledica dobrih odluka i rđavih posledica rđavih odluka.

Osetiti: Imaće poverenja u Božju mudrost i Njegovu želju da nam čini dobro.

Činiti: Biće svesni uzroka pozitivnih i negativnih posledica u svom životu i težiće da donose bolje odluke.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Naše odluke donose promene.

A. Kakve odluke donosimo u životu?

B. Kako i zašto naše odluke izazivaju pozitivne ili negativne posledice po nas i druge?

C. Kako naši lični stavovi utiču na naše odluke?

D. Kako nas Bog vodi i hrabri da donesemo dobre odluke?

II Osetiti: Bog je mudar i želi nam dobro.

A. Zašto ponekad dajemo prednost svom rasuđivanju umesto da verujemo da Bog zna šta je najbolje za nas?

B. Zašto neki ljudi smatraju da su Božja uputstva samovoljna i nevažna za njihovo dobro nasuprot verovanju da On želi ono što je najbolje za nas?

C. Kako drugi ljudi shvataju naša osećanja vezana za Boga?

III Činiti: Budite oprezniji i donosite dobre odluke

A. Koja strana vašeg života kojom možete da upravljate može biti bolja?

B. Kakve napore ste spremni da uložite da biste shvatili prilike u kojima se nalazite i da biste učinili određene promene?

C. Šta ćete učiniti ako je promene teško ostvariti?

Zaključak: Bog objašnjava načela uzroka i posledice u našem životu da bismo znali kako da donosimo odluke koje će biti korisne za nas i druge.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 10,1-7.

Ključno načelo duhovnog rasta: Bog je stvorio ljude sa slobodnom voljom da bismo mogli da pokažemo ljubav prema Njemu i jedni prema drugima. Bez slobode izbora nema ni ljubavi. Međutim, ako imamo slobodu da se opredelimo za Boga i Njegovu ljubav, imamo, takođe, slobodu da Ga odbacimo i izaberemo sebičnost. Bog nas ne primorava da se odlučimo za Njega, jer u tom slučaju ne bismo imali pravu slobodu izbora i priliku da pokažemo ljubav. Bog jasno iznosi pred nas druge mogućnosti i njihove posledice da bismo mogli doneti odluke na osnovu onoga što znamo, a ne da zbog neznanja budemo obmanuti.

Samo za učitelje: Solomonove pouke u 10. poglavlju Priča Solomonovih uglavnom su osmišljene kao paralele sa suprotnim značenjem. Dva dela svake pouke povezana su zajedničkim elementom, ali su odvojena suprotnim činjenicama. Tako su dva dela 1. stiha povezana temom sinovljevog uticaja na roditelje. Da li su roditelji srećni ili doživljavaju bol zavisi od toga da li je sin mudar ili nerazuman. Proučavajući odnose između delova ovih pouka, možemo pronaći ideje koje bi nam inače promakle.

Na primer, u tekstu 10,6. stoji: „Blagoslovi su nad glavom pravedniku, a usta bezbožnička pokriva nasilje.“ Element koji povezuje je uticaj određenih osobina na neki deo tela. Ideja nasilja koje pokriva usta može se shvatiti na dva načina. Prvo, usta mogu biti izvor nasilja (uporedite sa 11. stihom). Drugo, bezbožnik može da trpi nasilje u toj meri da ne može čak ni u pomoć da pozove (uporedite sa Jestrom 7,8-10). Spajanjem ove dve ideje, čitalac shvata da se zlo pokrenuto ustima vraća i utiče na usta. Ne samo da kazna odgovara sramnom činu, već je i rezultat sramnog čina.

Uvodni razgovor: Činjenica da su u Pričama predstavljene različite mogućnosti izbora ukazuje na važnost naše moći izbora. Bog je Adamu i Evi pružio savršeni svet, ali im je, takođe, dao slobodu izbora i mogućnost da okuse plod sa „drveta znanja dobra i zla“ (1. Mojsijeva 2,17). Nije im bio potreban, niti je bio dobar za njih, ali su ga mogli uzeti ako su želeli. Odlučivši da okuse plod sa tog drveta, našli su se zatočeni u svetu moralne slabosti, tuge, patnje i smrti (1. Mojsijeva 3). Tada su njihove odluke i odluke njihovih naslednika postale teške i složene.

Za razgovor:

- Kako greh i njegove posledice otežavaju da donesemo pravi izbor?
- Kako Priče Solomonove otkrivaju složenost života i kako da na siguran način upravljamo njime?

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Priče Solomonove naglašavaju da nam je Stvoritelj dao veliku slobodu izbora. On je, takođe, uspostavio uzroke i posledice u ovom svetu prema našoj prirodi. Znači da kršenje granica koje je Bog postavio za naše dobro (vidi: 5. Mojsijeva 10,13) dovodi do nevolje zbog uspostavljenih uzroka i posledica, a ne zato što Bog nameće proizvoljnu kaznu. Svaka razumna osoba želi da doživi blagostanje, radost i uspeh u životu; zato nas Priče Solomonove nadahnjuju i pozivaju na „zdrav razum“.

BIBLIJSKI KOMENTAR

Priče Solomonove poučavaju o vrednostima i onome što iz njih proističe. Oni koji su krotki i ispunjeni ljubavlju često osećaju prednosti takvih vrlina u svom životu. Čak i ako trenutno pate, Isus će ih nagraditi u vremenu koje će doći (Otkrivenje 22,12).

U 3. Mojsijevoj 26. poglavlju i 5. Mojsijevoj od 28. do 30. poglavlja Bog je obećao da će oni koji ga verno slede primiti blagoslove i osetiti prednosti života koji vode prema principima uzroka i posledice koje je Bog postavio. Bog će blagosiljajući njih privući i druge da Ga slede (5. Mojsijeva 4,6).

I Ljubav prikriva sve prestupe

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča Solomonovih 10)

U Pričama 10,12. stoji zapisano: „Mrzost zameće svađe, a ljubav prikriva sve prijestupe.“ Ovde je prikrivanje greha dobro zato što potiče iz ljubavi, koja je suprotna mržnji. Međutim, tekst iz Priča 28,13. glasi: „Ko krije prijestupe svoje, neće biti srećan; a ko priznaje i ostavlja, dobiće milost.“

Prikrivanje greha u smislu zataškavanja nije dobro. U ovom tekstu osoba prikriva svoje prestupe, ali u tekstu 10,12. naša ljubav prema drugima pokriva grehe koje su nama učinili. Jevrejska reč koja znači „greh“ često se u drugim delovima Biblije prevodi i kao „prestup“. Ona ima značenje „pobune“ (uporedite sa sličnim glagolom „odmetnuti“ u 2. O carevima 1,1). Zato je tekst u Pričama 10,12. snažan: ako imate ljubav koja je spremna da pređe preko nanesenih uvreda i oprostí, doživete mir, a ne borbu. Drugima možemo oprostí kao što Bog oprašta nama, zato što ih volimo kao što Bog i Njegov Sin vole nas (Jovan 3,16).

Razmislite o ovome: Možete li da se setite vremena u svom životu u kome je ljubav očuvala i iscelila vaše odnose?

II Mudrost u poniznosti

(Podsetite se teksta iz 11. i 12. poglavlja Priča Solomunovih)

Tekst u Pričama 11,2. glasi: „Kad dođe oholost, dođe i sramota; a u smjernijeh je mudrost.“ Mudrost koju pokazujemo u poniznosti i nerazumnost u oholosti važne su teme u Pričama Solomunovim (vidi: 16,18). Ponosni, oholi ljudi ne slušaju druge zato što su sigurni da su u pravu. Tekst u Pričama 12,15. takvu osobu naziva „bezumnikom“.

Poniznost je osnovni uslov za sticanje mudrosti zato što ponizna osoba poštuje izvor mudrosti i prijemčiva je za poučavanje. Ponizna osoba iznad svega poštuje božanski Izvor sve mudrosti. Zato je „početak mudrosti strah Gospodnji“ (Priče 9,10). Ponos je greh zato što predstavlja pobunu protiv Boga i Njegove dobrote (Priče 8,13; Isaija 14,13.14), ali Bog obećava da će biti sa poniznima i da će oživeti duh i srce smernih i skrušenih (Isaija 57,15). Temelj ovog oživljavanja predstavlja Hristova žrtva. Hristos se ponizio, a zatim i uzdigao (Filibljanima 2,5-10). Njegovo prihvatanje poniznosti svetu izgleda nerazumno, ali ono je najveći pokazatelj božanske mudrosti (1. Korinćanima 1,18-25).

Za razgovor: Kako su poniznost i ponos uticali na određene biblijske ličnosti? Kako ste doživeli poniznost i ponos u svom životu?

III Nagrada pravednih

(Podsetite se u razredu teksta iz 13. poglavlja Priča Solomunovih)

U tekstu iz Priča 13,21. iznete su dve mogućnosti: „Grješnike goni zlo, a pravednicima se vraća dobro.“ Ovde je zlo prikazano kao dinamična, aktivna sila koja progona one koji krše Božji zakon ljubavi. Sa druge strane, pravedni će sigurno uživati u rezultatima svojih odluka.

U Psalmu 23,6. dobrota je, takođe, predstavljena kao aktivna sila: „Da, dobrota i milost Tvoja pratiće me u sve dane života mogega.“ Jevrejska reč prevedena kao „pratiti“ znači „goniti“. To je ista reč koja se javlja u Pričama 13,21. Znači, oni koji slede dobro, vraća im se dobro! Oni ne treba da brinu o nagradi koju će primiti; ona će sigurno doći (Matej 6,33). Ova dinamika objašnjena je u Pričama 13,7: „Ima ko se gradi bogat a nema ništa, i ko se gradi siromah a ima veliko blago.“ Osoba koja isključivo teži da bude bogata u ovom životu na kraju nema ništa, ali oni koji daju sve da bi služili drugima, kao što je Isus činio, dobiće večnu nagradu.

Razmislite o ovome: U kom još biblijskom tekstu pronalazite misao o nagradama za pravednike? Koju posebnu vrstu nagrade želite da primite u ovom životu i životu koji će doći? Kako vaš način života odražava vrstu nagrade koju želite?

3. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Ljubav, poniznost i odlaganje uživanja u nagradi nisu svojstveni palim ljudskim bićima. Pomozite članovima svog razreda da shvate veliku sliku sveobuhvatnih uzroka i posljedica da bi bili nadahnuti da žive verom u Božja obećanja i uputstva, a ne samo na osnovu onoga što vide oko sebe.

Za primenu:

- Na koji način pokazujemo svoju ljubav i poniznost? Kako ove osobine utiču na ljude oko nas i na naše svedočenje o Hristu?
- Kako u svom životu možemo primeniti tekstove iz Rimljanima 5,5. i Filibljanima 2,1-11. da bismo imali više ljubavi i poniznosti?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Proučavanje teksta iz Priča od 10. do 13. poglavlja ukazuje na glavne mogućnosti za lični rast i uspešnost u širenju Božje dobrote. Naglasite u razredu praktične rezultate poniznog primanja i širenja Njegove ljubavi i blagoslova.

Aktivnosti:

1. Navedite posebne načine na koje vaš razred može da bude moćan svedok za Hrista ponizno služeći drugima iz ljubavi.
2. Sprovedite anketu u svojoj zajednici da biste pronašli načine na koje vaša Crkva može da pomogne i odgovori na njihove potrebe. Šta rezultati ankete pokazuju o tome kako Crkva može na najbolji način da posluži? Posvetite se ispunjavanju jednog od predloga u anketi.

6. biblijska doktrina **Nije uvek sve onako kako izgleda**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 14,12.

Učenici će:

Saznati: Shvatiće da je ljudima zbog njihovih ograničenih vidika potrebna Božja mudrost da ne bi bili prevareni.

Osetiti: Neće se oslanjati na svoju mudrost, već će osetiti sigurnost u Božjoj mudrosti.

Činiti: Težiće da uče i žive u svetlosti Božjeg sveobuhvatnog i ispravnog stanovišta.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Potrebna nam je Božja mudrost da ne bismo bili obmanuti.

- A. Koliko je vaše znanje u poređenju sa onim što Bog zna?
- B. Koliko iskustva imate u poređenju sa Božjim iskustvom?
- C. Zašto je lako obmanuti ljudska bića?
- D. Kako i zašto Bog deli svoje gledište sa nama?

II Osetiti: Treba da se oslonimo na Božju mudrost, ne našu.

- A. Kako se osećate kada nešto ne možete da shvatite?
- B. Zašto je osećanje prekomernog samopouzdanja opasno?
- C. Kakva osećanja u vama budi pristup izvoru potpune i pouzdane istine (Bibliji)?
- D. Zašto mnogi ljudi zanemaruju Bibliju?

III Činiti: Učimo od Boga i živimo po tome.

- A. Kako vaš način života pokazuje koliko cenite Boga?
- B. Da li ste nekada bili obmanuti? Šta ste naučili iz ličnog iskustva kada ste uzeli u obzir Božji način mišljenja, a ne samo svoj?
- C. Na koje posebne, praktične načine možete u svom životu u većoj meri usvojiti Božji način mišljenja?

Zaključak: Sveznajući Bog upoznaje nas sa svojim sveobuhvatnim i ispravnim gledištima da bismo imali sigurno vođstvo u životu.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 14. poglavlje

Ključno načelo duhovnog rasta: Nije sve onako kako izgleda. Mnogi ljudi žele da dožive uspeh i sreću ne shvatajući njihovu pravu prirodu ili uzrok. Oni su u zabludi zato što veruju da su dovoljno mudri da osmisle lične planove za postizanje onoga što smatraju dobrim. Nepotpomognuta ljudska mudrost bila bi nedovoljna u savršenom svetu, ali je pogubna u palom svetu, u kome smo zbog svojih izopačenih stavova izloženi ličnim obmanama, obmanama drugih ljudi i lukavih natprirodnih bića. Istinski uspeh i sreću možemo doživeti samo ako se oslanjamo na Božju mudrost, na Njegovu odrednicu uspeha i sreće, i Njegova uputstva o tome kako da ih postignemo.

Samo za učitelje: Tekst u Pričama 14,12. prikazuje osobu kojoj se put čini dobar zato što je prav. Međutim, na kraju tog puta je smrt. Spoljašnji izgled nije pravo merilo. Isus nas savetuje da radije izaberemo težak i neomiljen put koji vodi u život nego primamljiv i opšteprihvaćen široki put koji vodi u propast (Matej 7,13.14).

„Put“ kojim čovek „ide“ predstavlja delovanje te osobe (1. O carevima 2,4). Ako ljudi čine šta je ispravno u njihovim očima (Sudije 17,6; 21,25), bez božanskog vođstva ili Božje „mape“, neće uočiti opasnosti koje vrebaju na „putu“, zato što im nedostaje iskustvo i pravi pogled u budućnost (vidi: Knjiga o sudijama). Iskrenost i dobre namere nisu dovoljne da zaštite ljude od propasti.

Uvodni razgovor: U Pričama 14,1. mudre žene grade svoje kuće (uporedite sa 31,10-31), a lude raskopavaju svojim rukama. Da li bezumni ljudi žele da unište ono što im pripada, ili je to posledica njihove nemarnosti (uporedite sa 14,16), iako smatraju da ispravno postupaju? Jedna vrsta nemarnosti je jednostavno verovati u sve što čuješ (15. stih), zato što su ljudski izvori znanja nepouzdana. Moramo pažljivo da proveravamo šta nam ljudi govore, uključujući i ono što saznamo putem televizije i Interneta.

Za razgovor:

- Možete li se setiti primera iz Biblije i svog života koji se odnose na principe izražene u Pričama 14,1.12? Kako su misli u ovim stihovima povezane?
- Kako možete uživati u međuljudskim odnosima ispunjenim poverenjem, a da ne budete lakoverni? Kakav primer nam je Isus dao o tome kako da održimo tu ravnotežu?

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Priče Solomunove nas uče kako da sprečimo probleme donoseći mudre odluke. Ove odluke treba da donesemo prepoznavanjem činilaca uključenih u određenu situaciju, koji mogu da dovedu do jednih ili drugih posledica. Dobro razmislite pre nego što nešto učinite. Nemojte nerazumno postupati i donositi ishitrene odluke na osnovu svojih trenutnih osećanja.

Mnoge mudre misli bile su zapisane na drevnom Bliskom istoku, uključujući izreke iz različitih religija i kultura. Međutim, biblijska knjiga Priče Solomunove daje ključnu dimenziju nadahnutu Svetim Duhom: jedini način da uživate u dugoročnom dobrostanju i sreći je da stavite Boga na prvo mesto u svom životu (Priče 1,7; Matej 6,33). Mojsije pred svoj narod jasno iznosi mogućnost izbora, život i dobro nasuprot smrti i zla (5. Mojsijeva 30,15.16). Slediti Boga ne predstavlja legalizam, koji navodi ljude da pogrešno koriste zakon u svrhe za koje nije namenjen, kao što je kupovina spasenja ili upravljanje drugim ljudima.

BIBLIJSKI KOMENTAR

U tekstu u Pričama 14. poglavlju dati su primeri kojima su predstavljene neke glavne razlike između mudrosti i nerazumnosti u pogledu stavova, donošenja odluka, ponašanja (uključujući ophođenje prema drugima) i govora. Ove razlike zavise od činjenice da li je osoba usko usredsređena na lične kratkoročne interese ili uzima u obzir veliku, sveobuhvatnu sliku koju Bog otkriva. Bog sve vidi, bilo dobro ili zlo (15,3); Njegovo vođstvo je pouzdano i On svakoga može da smatra odgovornim za ono što čini. Iako ljudi prave planove, ishod zavisi od Njega (16,9).

I Mudrost uzima u obzir širu sliku

(Podsetite se u razredu teksta iz 14. poglavlja Priča Solomunovih)

Ne isplati se biti uskogrud, sebičan i bez poštovanja prema Bogu. Takvi ljudi raskopavaju svoje kuće (Priče 14,1; uporedite sa 11. stihom), primaju kaznu za ono što kažu (3. stih), uzalud traže mudrost (6. stih), u zabludi su kojim putem treba da idu (8. stih; uporedite sa 15. stihom), ispunjeni su zavišću (30. stih), očekuje ih propast (32. stih). Suprotno tome, u istim stihovima rečeno je da su oni koji su verni Bogu širokogrudni, nesebični i da gledaju u budućnost; oni grade svoje kuće, čuvaju ih reči koje izgovaraju, lako stižu znanje, znaju kojim putem treba da idu i imaju emocionalno zdravlje.

Da ne bi neko pomislio da je shvatanje šire slike ono što je najvažnije, pisac u 4. stihu spušta ovo načelo na zemaljski nivo: neko možda više voli da nema volove o kojima treba da brine, ali sa volovima koji vuku plug zemljoradnik može da uzgaja mnogo više useva.

Razmislite o ovome: Kako iskustva Haleva i Isusa Navina u 4. Mojsijevoj 13,25-14,38. i Jelisija u 2. O carevima 6,11-23. pokazuju značaj posmatranja šire slike? Šta možemo da naučimo od njih dok težimo da uđemo u Obećanu zemlju (Jevrejima 11,16), dok smo na udaru zlik natprirodnih sila (Efescima 6,12)?

II Bog sve vidi

(Podsetite se u razredu teksta iz 15. poglavlja Priča Solomunovih)

Tekst iz Priča 15,3. glasi. „Oči su Gospodnje na svakom mjestu gledajući zle i dobre.“ To je razlog zašto Bog može da pomogne svom vernom narodu (2. Dnevnika 16,9). Psalmista je shvatio da Bog zna sve o njemu i da je znao čak i pre nego što se rodio (Psalam 139). On nije prezreo takvo sveznanje kao ugrožavanje privatnosti, već je pokazao zahvalnost i otvorio svoje srce u molitvi (23. i 24. stih).

Niko ne može da prevari Boga. On zna da li su ljudi koji Mu se obraćaju u molitvi ili Ga slave iskreni ili licemerni (Priče 15,8; uporedite sa Isaijom 1,11-17). On zna čak i naše misli (Priče 15,26). Zato ne treba da izbegavamo Boga kada pogrešimo (1. Mojsijeva 3,7.8), već da priznamo ono što On već zna i da primimo oprostene (Psalam 32,1-5).

Za razgovor: Kako saznanje da Bog sve zna utiče na vaš pristup životu? Možete li da imate poverenja u ljude koji smatraju da Bogu nisu ni za šta odgovorni? Zašto da ili zašto ne?

III Ljudi planiraju, ali Bog upravlja

(Podsetite se u razredu teksta iz 16. poglavlja Priča Solomunovih)

Tekst iz Priča 16,9. tvrdi sledeće: „Srce čovječije izmišlja sebi put, ali Gospod upravlja korake njegove.“ (Vidi: 19,21) Treba da shvatimo da ljudi ne znaju sve i ne upravljaju svime što može da utiče na krajnji ishod, čak i u naše vreme nauke i tehnologije.

Bog ljudima daje slobodu izbora. Iz tog razloga treba da nas poučava, opominje i upućuje poziv preko Biblije i delovanja Svetog Duha (Jovan 16,7-10). Bog, takođe, utiče na ljude preko činilaca u njihovom okruženju kojima On upravlja. Na primer, iako su Josifova braća pokušala da ga se oslobode (1. Mojsijeva 37), Bog je postavio okolnosti, uključujući i glad, koje su pružile Josifu priliku da spasi svoju porodicu (1. Mojsijeva 39-47). On je uveravao svoju braću: „Vi ste mislili zlo po mene, ali je Bog mislio dobro.“ (1. Mojsijeva 50,20; uporedite sa Rimljanima 8,28)

Razmislite o ovome: Biblijski izveštaji o Danilu i Jestiri pokazuju kako Bog silno deluje iza scene da bi ostvario svoje ciljeve i spasio svoj narod uprkos velikom i odlučnom protivljenju. Kako ovi izveštaji utiču na vas?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: Pomozite članovima svog razreda da steknu poverenje u Boga koji zna sve o njima (Matej 10,29-31) i upravlja njihove korake u pravom smeru (Psalam 23,3). Čak i ako prolaze kroz teškoće, On je sa njima i vodi ih na večeru svadbe Jagnjetove (Otkrivenje 19,9).

Za primenu:

- Na koji način su Božji putevi bili bolji od vaših planova? Kako takvo iskustvo utiče na vaše poverenje u Njega sada i u budućnosti?
- Da li ste doživeli da čak i neki rđavi događaji „krenu na dobro“? Oni utiču da se više oslonite na Boga i bude u vama nadu za boljim svetom?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Tekst iz Priča od 14. do 16. poglavlja otkriva da treba da se oslonimo na Božju mudrost da bismo izabrali put koji je najbolji za nas. Pomozite članovima svog razreda da uvide kako mogu da primene ovaj princip u različitim situacijama u svom životu.

Aktivnosti:

1. Zamolite članove razreda da ispričaju lična iskustva o Božjem providenju u njihovom životu. Razgovarajte o tome šta ta iskustva njima znače.
2. Neka članovi razreda naprave listu praktičnih saveta o posvećivanju više vremena svakodnevnom proučavanju Biblije i molitvi, negovanju odnosa, rešavanju sukoba, izlaženju iz duga itd.
3. Na osnovu teksta iz Priča od 14. do 16. poglavlja zapišite neke savremene izreke koje obuhvataju slična načela.

7. biblijska doktrina **Suočavanje sa sukobima**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 19,3.

Učenici će:

Saznati: Prepoznaće reči koje dovode do rasprave.

Osetiti: Ceniće porodicu i prijatelje kao dragoceno blago.

Činiti: Ispitaće svoj život da bi ga uskladili sa mudrošću iz Priča 17-19.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Prepoznati reči koje dovode do rasprava.

- A. Zašto se ljudi svađaju zbog novca? Šta obično kažu jedno drugome u svađi?
- B. Zašto članovi porodice ponekad ulaze u sukob kada su zajedno na odmoru?
- C. Zašto su reči toliko važne u izgrađivanju odnosa?

II Osetiti: Ceniti porodicu i prijatelje kao dragoceno blago.

- A. Zašto ljudi na kraju svog života kažu da im je žao što nisu proveli više vremena sa svojom porodicom?
- B. Šta je gore od siromaštva?
- C. Zašto se mnogi brakovi bogatih i poznatih ličnosti završavaju razvodom?

III Činiti: Živeti po mudrosti iz Priča 17-19.

- A. Zašto često izgovaramo ono što znamo da ne bi trebalo da kažemo?
- B. Kako se Isusove reči slažu sa preporukama u ovim poglavljima?
- C. Zašto smatramo da će izgovaranje istine stvoriti više, a ne manje rasprava?

Zaključak: Međuljudski odnosi grade se na rečima. Mi neprestano upućujemo reči jedni drugima da bi označili prirodu svog odnosa. Ljutite reči i neistine ukazuju na pokidane odnose. Ljubazne, istinite reči i ohrabrenja ukazuju na odnose koji se razvijaju.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 19,3.

Ključno načelo duhovnog rasta: Tekst u Pričama 19,3. kaže da smo često sami krivi za narušene odnose. Oni nastaju zbog svadljivih i rđavih reči izgovorenih u brzini. Međutim, često, umesto da promenimo svoje ponašanje, krivimo Boga za svoje nevolje. U pouci za ovu sedmicu upućen nam je poziv da ponovo razmislimo. Uzrok nečijih nevolja je veoma često preterana usredsređenost na novac i samog sebe. Utvrdite koje reči silaze sa vaših usana, a predstavljaju koren vaših nevolja. Učinite odlučne promene u svom ponašanju.

Samo za učitelje: Nikakve promene se ne mogu dogoditi u nečijem životu , sve dok ta osoba ne preuzme odgovornost za svoje postupke. Često povređujemo sebe sopstvenim rečima zato što

potcenjujemo njihovu silu, na dobro ili na zlo. Ako izgovarate neistine, postajete lažljivac, ako izgovarate preteće reči, postajete nasilnik; a niko u svojoj blizini ne želi lažljivce ili nasilnike.

Uvodni razgovor: Kojim tonom i rečima se obraćate različitim ljudima? Da li govorite drugačije kada se obraćate članovima svoje porodice, svom šefu ili podređenima? Vežbajte da izgovorite sledeću rečenicu različitim tonom: „Molim vas, donesite mi čašu vode“. Objasnite razredu šta različito izgovorene rečenice predstavljaju.

Za razgovor:

- Zašto u mnogim kulturama postoje učtivi i prisni načini obraćanja? Sa kim smo bliskiji i zašto: sa onima kojima se obraćamo koristeći učtivre ili prisne izraze?
- Koje reči i izrazi nas najviše vređaju? Koje reči i izrazi nas najviše umiruju?

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Neobuzdana pohlepa i samoljublje leže u osnovi svih sukoba. Nije pogrešno ako želimo da zaštitimo ono što smo teško stekli. Međutim, Priče Solomunove nas pozivaju da razmislimo da li ćemo izgubiti dragocene odnose zbog materijalnih dobara. Često smo svedoci da se ljudi na položaju snishodljivo ophode prema svojim podređenima. Kako se vi obraćate svojoj deci ili bračnom drugu? Grubo ili ljubazno? Kako očekujete da se oni obraćaju vama? Odnosi se najlakše mogu narušiti zloupotrebom položaja i moći. Zar se ne ophodimo neprijatno prema onima sa kojima smo primorani da razgovaramo, naročito ako smatramo da ne zaslužuju naše poštovanje? Priče nas pozivaju da iskreno i ljubazno razgovaramo sa svima.

BIBLIJSKI KOMENTAR

I Dobre i rđave reči

(Podsetite se u razredu teksta iz 17. poglavlja Priča Solomunovih)

Izreke u ovom poglavlju, izuzev poslednjeg stiha (28. stih), raspoređene su u strofe koje se sastoje od dva stiha. U svakoj strofi prvi stih odražava misli drugog stiha. Prvi i drugi stih 17. poglavlja, na primer, slede ovu strukturu. Misao o sluzi koji nasleđuje celokupno domaćinstvo iz drugog stiha, odražava misao o nesrećnom i nesložnom domaćinstvu iz prvog stiha. Suština je da će stranac, poput advokata, steći bogatstvo ako su braća u bogatoj porodici u sukobu oko nasledstva.

Sedamnaesto poglavlje može se podeliti na tri dela: 1) ljubazne reči koje izgrađuju odnose (od 1. do 10. stiha); 2) rđave reči koje uništavaju odnose (od 11. do 22. stiha); i 3) uzrok rđavih reči (od 23. do 28. stiha). U prvom delu ljubazne reči opisane su kao: istinite reči koje su pročišćene životnim nedaćama (3. i 4. stih); odlična beseda, koja predstavlja dar (7. i 8. stih); ukor koji tišti nečije srce (9. i 10. stih). Članovi porodice koji izgovaraju ljubazne reči živeće skladno u mnogim naraštajima (5. i 6. stih).

U drugom delu (od 11. do 22. stiha) rđave reči opisane su kao: svadljive reči (11. i 12. stih); lažno svedočenje (od 13. do 16. stiha); reči koje dolaze iz hladnog i oholog srca (19. i 20. stih). One mogu podeliti domaćinstvo i nekoga ražalostiti (21. i 22. stih). Ipak, u teškim okolnostima, nema boljeg prijatelja od dobrog brata ili sestre (17. i 18. stih).

Treći deo (od 23. do 28. stiha) otkriva da je uzrok rđavih reči često rasprava zbog novca i velikih poklona (23. i 24. stih). Ljubav prema novcu izopačuje pravdu i donosi žalost bližnjima (25. i 26. stih). Kada dođe do rasprave zbog novca, čak i bezumni kada čute odaju sliku mudrih ljudi (28. stih).

Razmislite o ovome. Isus je ceo svoj život na Zemlji proveo nemajući gde glavu da zakloni (Matej 8,20). U stvari, za sobom je posle smrti ostavio samo par obuće, ogrtač i haljinu. Naravno, nije svaki čovek bez doma poput Isusa, ali u ovom svetu u kome vlada takmičarski duh, ljudi često moraju da biraju između svoje želje da napreduju u životu i prijateljstva. Isus je uvek birao prijateljstvo. Šta vi radije birate i zašto?

II Stav gubitnika

(Podsetite se u razredu teksta iz 18. poglavlja Priča Solomunovih)

Izreke su u ovom poglavlju raspoređene u celine koje se sastoje od dva i tri stiha. U celini od tri stiha srednji stih je najvažniji. U središtu poglavlja nalazi se celina od tri stiha (od 10. do 12. stiha), čiji srednji stih (11. stih) otkriva da je sebičnost izvor sukoba i pohlepe. Osoba koja razmišlja na ovaj način veruje da je „bogatstvo bogatome jak grad“. Stih koji prethodi ovom tekstu i stih koji sledi (10. i 12. stih) odbacuju ovu neosnovanu teoriju tvrdeći da je Bog „tvrda kula“. Prvih devet stihova ovog poglavlja opisuju život bogatog, bezumnog čoveka. On živi samo za sebe (1. stih), nije mu mio razum (2. stih) i nemaran je u poslu (9. stih). Kada mu ponestane novca, ljudi će se ophoditi prema njemu sa „prezirom“ i „prekorom“ (3. stih). Bezumnikove ohole reči (od 5. do 8. stiha) u oštroj su suprotnosti sa životodavnim rečima mudrih ljudi (4. stih).

Drugi deo poglavlja (od 13. do 23. stiha) razotkriva tajnu kako se stiče pravo bogatstvo. Uspeh potiče iz dva izvora: sposobnosti da „podržimo“ ljude u njihovoj „slabosti“ i dobrog poznavanja i poimanja (od 13. do 15. stiha). Nasuprot tome, podmićivanje i laskanje nemaju trajnu silu zato što vetrovi moći slučajno menjaju pravac (od 16. do 18. stiha). Tekst od 19. do 24. stiha vraća se na uvodnu temu „odvajanja“. Dobar brat ili sestra (19. stih), dobra supruga (22. stih) i dobar prijatelj (24. stih) dragoceni su Božji darovi – zlata su vredni. Međutim, pošto bezumnici koji poseduju bogatstvo veruju da imaju moć, „oštro“ odgovaraju onima koji ih vole, udaljavajući ih na taj način od sebe.

Za razgovor: Zašto ne volimo ljude koji se hvale svojim bogatstvom i moći? Zašto ljudi koji ih ne vole i dalje žele da budu kao i oni? Zašto novac i bogatstvo imaju toliko snažan uticaj na nas?

III Određivanje mudrosti

(Podsetite se u razredu teksta iz 19. poglavlja Priča Solomunovih)

U 19. poglavlju Priča Solomunovih pisac želi da odredi mudrost upoređujući ponašanje mudrih sa bezumnima. Njegov cilj je da ohrabri čitaoca da traži mudrost i izbegava bezumlje. Neki od njegovih snažnih saveta su sledeći: laganje poput raskoši (9. i 10. stih) nije neophodno. Laganje je rđavo kao što raskoš ne dolikuje u kući bezumnoga. Strpljiva i uravnotežena osoba ima ugled plemenitog cara (11. i 12. stih). Gnev predstavlja iskazivanje sile zato što ljudi obično prasnu na one koji su u podređenom položaju. Saosećanje približava ljude Bogu (17. i 18. stih). Zato, budite čvrsti, ali pokažite saosećanje u vaspitavanju dece. Kada ste ljuti ne možete pažljivo da slušate (19. i 20. stih), zato što slušanje zahteva poniznost. Najuzvišenije misli koje osoba može da gaji su misli saosećanja prema siromašnima i potlačenima (21. 22. stih). Suprotno „strahu Gospodnjem“ je lenjost (23. 24. stih). Osoba koja se boji Gospoda neće „zadovoljno mirovati“ na jednom mestu, već će odmah krenuti da ispuni Gospodnji nalog (23.24. stih).

Razmislite o ovome: Kako je u 19. poglavlju Priča Solomunovih mudrost definisana? Na koji način je mudrost u ovom poglavlju upoređena sa bezumljem? Šta treba da izbegavamo? Kakve obrasce ponašanje prema Pričama treba da prihvatimo?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: Određene stvari se ne menjaju. I dalje smo svakodnevno svedoci bezumnog ponašanja opisanog u Pričama 17-19. Ljudi kao i u vreme Solomunovo žele bogatstvo zato što smatraju da će im ono obezbediti položaj, sigurnost i moć. Ipak, bogatstvo ne uspeva da ispuni njihova očekivanja. U Bibliji je zapisano da oni koji se razmeću bogatstvom i „grubo“ se obraćaju ljudima zapravo žive samo za sebe, provodeći vreme u dokolici i sukobima. Bogatstvo u vidu mudrosti i razumevanja obogaćuje naše misli, gradi naše domove i donosi radost. Novac svakako ima određenu ulogu u životu, i grešimo ako kažemo da nije važan. Opasnost leži u prekomernom naglašavanju važnosti novca do te mere da ga smatramo svojim bogom, dovodeći sebe na veoma opasno duhovno tle. Uostalom, kakva je korist od toga da budemo veoma bogati, da imamo sve što nam svet nudi, ako ćemo izgubiti svoju dušu?

Za primenu:

- Kako možemo doživeti mnoga dobra u životu i dalje ostati mudri?
- Da li ste ikada upoznali osobu koja je osiromašila zato što je sledila Božje zapovesti?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Da li ste nekada bili iznenađeni dobrim ishodom kada ste u skladu sa Božjom mudrošću živeli pošteno? Razgovarajte o tome u razredu.

Aktivnosti:

1. Opišite ličnost iz Biblije koja je sve stavila na kocku da bi živela u skladu sa Božjom mudrošću. Kakav je bio ishod njene odluke da sve izloži opasnosti zbog Boga?
2. Razgovarajte kako Crkva može postati zajednica mudrih ljudi čiji životi stoje u oštroj suprotnosti sa bezumljem opisanim u Pričama 17-19.

8. biblijska doktrina **Reči mudrosti**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 20,28.

Učenici će:

Saznati: Shvatiće odnos uzroka i posledice između milosti i suda.

Osetiti: Više će ceniti neopipljive nagrade mudrosti nego opipljive nagrade ovozemaljskih blaga.

Činiti: Pravilno će rasuđivati o trenutnim nagradama i brzim rešenjima koja greh nudi.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Odnos uzroka i posledice između milosti i suda

A. Kako milost i istina mogu sačuvati cara? Na koji način su delotvornije od vojske ili bogatstva?

B. Zašto je važno da car zdravo rasuđuje (uporedite sa 22,2.8.26)?

C. Objasnite zašto je veća verovatnoća da će zajednice koje neguju milost i istinu sačuvati osobine kao što su strpljenje, otvorenost, postojanost nego zajednice koje ispoljavaju okrutnost i nepoštenje?

II Osetiti: Nadmoćnost neopipljivih nagrada mudrosti

A. Zašto bi uloge milosti i suda trebalo da budu više naglašene, i kakva je korist od toga?

B. Kakve nagrade primamo zato što držimo Subotu? Da li su one opipljive ili ne? Obrazložite svoj odgovor.

C. Zašto se u Bibliji Bogu često pripisuju osobine kao što su pravednost, svetost i saosećanje?

III Činiti: Čuvajte se razvrata

A. Šta se događa u porodici u kojoj je jedan roditelj svadljiv, ohol i neljubazan?

B. Navedite neke vođe ili pojedince iz istorije koji su poznati po svojim moralnim nedostacima. Objasnite zašto su donosili pogrešne odluke u svom životu i druge činili nesrećnima.

Zaljučak: Milost i istina možda vam neće doneti novac ili položaj, ali će vam pomoći da donesete najbolje odluke u životu i pružice vam silu da stvorite zajednicu koja napreduje i raste.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 20,28.

Ključno načelo duhovnog rasta: Zdravo rasuđivanje je najvažnije u životu. U određenim prilikama može da predstavlja život ili smrt. Preduzeća gube milione dolara; domovi se raspadaju; događaju se nesreće u vodi, vazduhu i na kopnu uz mnogo ljudskih žrtava, i to samo zbog nečije pogrešne procene. Priče Solomonove nas opominju da bez dobrog rasuđivanja ne možemo postići uspeh ni u jednoj oblasti. Iz tog razloga moramo da izbegavamo sve što može da pomuti naše rasuđivanje.

Uvodni razgovor: Objasnite zašto se neki automobili ili kuće prodaju po mnogo višoj ceni od drugih. Zašto su ljudi spremni da za njih izdvoje veliku sumu novca? U čemu vide njihovu vrednost? Objasnite

šta za vas znače reči kao što su sigurnost, pouzdanost i visoki kvalitet. Zašto ljudi dopuštaju da budu vođeni ovim nevidljivim idealima prilikom skupe kupovine?

Za razgovor:

- Navedite predmete koji su bezbedni i pouzdani. Zašto vam oni pružaju osećanje sigurnosti i bezbednosti? Kako je Isus svojim učenicima pružao osećanje sigurnosti i pouzdanosti?
- Apostol Pavle i Sila, koji su bili šibani, gladni i u okovima, pevali su pesme hvale Bogu u mračnoj i vlažnoj tamnici (Dela 16,19-25). Šta su imali buduću da nisu posedovali ovozemaljska dobra?

2. KORAK – ISTRAŽITI

Samo za učitelje: Da bismo postigli sreću u životu, moramo postići ravnotežu između duhovnog i fizičkog ili materijalnog. Od Solomunovog vremena do danas u društvu vlada nesklad u korist materijalnog; odnosno, onog što novcem možemo da kupimo. Priče Solomunove ponovo nas upućuju na lepotu i neuporedivu vrednost duhovnih blaga.

BIBLIJSKI KOMENTAR

Samo za učitelje: Izgleda kao da se u Pričama Solomunovim od 20. do 22. poglavlja ponavljaju iste izreke iz prethodnih poglavlja bez određenog plana. Kada čitamo ova poglavlja, važno je da imamo na umu dve pojedinosti. Prvo, prvi stih svakog poglavlja (često prvih nekoliko reči) najavljuje temu poglavlja. Ovo pravilo ne važi za sva poglavlja u Pričama Solomunovim, ali se svakako odnosi na 20. i 21.

Drugo, mnogi izrazi upotrebljeni u ovim poglavljima, kao što su „ime“ ili „srebro i zlato“, jesu metonimi. Izraz *metonim* znači da je pisac reč ili izraz zamenio drugom rečju ili izrazom. Na primer, „ime“ je metonim za ugled, a „srebro i zlato“ za ovozemaljska blaga. Drugim rečima, Priče su napisane kao zagonetka ili ukrštenica. U narednom komentaru dati su metonimi za reči ili izraze koji se spominju u ovim poglavljima. Bilo bi dobro kada biste zajedno sa članovima razreda proučili određene izreke iz ovih poglavlja i zamolili ih da sami smisle određene metonime.

I Zdravo rasuđivanje

(Podsetite se u razredu teksta iz 20. poglavlja iz Priča Solomunovih)

Tema 20. poglavlja Priča Solomunovih je zdravo rasuđivanje. U prvom stihu spominje se reč „vino“ zato što ono može da pomuti rasuđivanje. Udarci u 30. stihu suprotno deluju na čoveka. Oni nas osveščuju i pomažu da ispravno razmišljamo. Udarci u Pričama su metafora za poslušnost i ne treba ih doslovno shvatiti.

U poglavlju je, takođe, četiri puta spomenuta reč „car“ (stihovi: 2.8.26.28) da bi važnost rasuđivanja bila naglašena. Solomun se pita šta bi se dogodilo u jednoj zemlji kada car ne bi umeo zdravo da rasuđuje. Najvažnije obeležje zdravog rasuđivanja je odlučnost da bismo znali kada nešto da započnemo (4. i 15. stih), kada da prekinemo (3. stih) i kada da kažemo „ne“ (16. stih). Zdravom rasuđivanju je, takođe, svojstvena razboritost, sposobnost da prepoznamo dobar savet (18. stih) i koristimo zdrav razum (19. stih). Da bi posedovao ovakve osobine, čovek mora da bude milostiv (stihovi: 20.21.28.29) i ponizan, uvek svestan svojih nedostataka (9. stih; uporedite sa 5. stihom) i Božjeg budnog oka koje istražuje naše pobude i najskrivnije misli (stihovi: 5.12.24.27). Život onih koji zdravo rasuđuju obeležen je otvorenošću (stihovi: 7.10.14.23), strpljenjem (stihovi: 17.22) i postojanošću (25. stih) u svemu.

Razmislite o ovome: Živimo u vreme nepreglednih mogućnosti, mnoštva novih ideja, prilika, tehnološkog i medicinskog napretka koje Biblija neposredno ne navodi mada nam daje određena ključna načela. Zato možemo potražiti ljude koji nam mogu pomoći da donesemo prave odluke. Koje osobine poseduju osobe u čije rasuđivanje imate poverenja?

II Navike koje uništavaju rasuđivanje

(Podsetite se u razredu teksta iz 21. poglavlja Priča Solomunovih)

Dvadeset i prvo poglavlje Priča Solomunovih nastavlja da se bavi temom rasuđivanja iz prethodnog poglavlja. To se jasno vidi iz navođenja reči „car“ i izraza „Gospod ispituje srca“ u 1. i 2. stihu. Zatim, reč „sud“, „ono što je pravo“ javlja se u 3. 7. i 15. stihu.

Međutim, ovo poglavlje razlikuje se od 20. poglavlja i onoga što je u njemu naglašeno. Ono se usredređuje na pomračivanje rasuđivanja. U ovom poglavlju naveden je niz intelektualnih i emocionalnih pobuda koje, kada se usvoje, osakaćuju naše rasuđivanje. Niz je prilično dugačak, ali je načelo veoma jasno. Moć rasuđivanja se gubi kada popuštamo gresima. Ljudi koji vole greh su ponosni (stihovi: 4.24), brzopleti (5. stih), nečasni (stihovi: 6.7.28), nepošteni (8.stih), svadljivi (stihovi: 9.19), žele zlo (10. stih), podsmevaju se (11. stih), čine bezakonje (stihovi: 15.18.27), nemaju saosećanja (13. stih), podmitljivi su (14. stih), zašli su s puta (16. stih), prepuštaju se zadovoljstvima (17. stih), rasipni (20. stih), samouvereni (22. stih), govorljivi (23. stih), lenji (25. stih), sebični i pohlepni (26. stih), hladnokrvni (29. stih), protivne se Bogu (stihovi: 30.31).

Osnovno načelo glasi da ne možemo da imamo zdravo rasuđivanje ako uživamo u gresima. Problem je što ljudska bića imaju urođenu sklonost prema grehu. Iz tog razloga vođa u svom srcu mora osećati samilost i sažaljenje.

Za razgovor: Zašto greh toliko privlači ljude? Zašto su gresi rašireni u velikim gradovima? Kako Subotom možemo pronaći vreme da pokažemo saosećanje prema onima koji su u potrebi, u i izvan crkve?

III Nagrada mudrosti

(Podsetite se u razredu teksta iz 22. poglavlja Priča Solomunovih)

Uvodni stih u Pričama 22. poglavlju: „Bolje je ime nego veliko bogatstvo“, otkriva temu poglavlja - nagrada mudrosti. Savremeni čovek dobro ime i veliko bogatstvo često smatra sinonimima.

Međutim, u Pričama Solomunovim nije tako. Nagrada koju mudrost obećava neopipljiva je poput dobrog imena, dok oni koji teže opipljivim nagradama, kao što je novac, često na kraju popuste grehu. Nagrada mudrosti je značajna i višestruka. Na primer, mudrost pomaže da prepoznamo opasnost i izbegnemo je (3. stih), da budemo ponizni (5. stih), da znamo kako da vaspitavamo dete (6. stih), da budemo velikodušni (9. stih), da imamo čisto srce i da znamo kako i kada nešto da kažemo (11. stih), da uživamo u Božjoj zaštiti (12. stih).

U oštroj suprotnosti sa ovim, bezumlje donosi samo tugu. Težeći ovozemaljskom bogatstvu, životi mnogih biće ispunjeni mukom (8. stih), podsmehom (10. stih), lenjošću (13. stih), požudom (14. stih), saznanjem da su postali tlačitelji (stihovi: 16.22.23). Solomun poziva čitaoce da steknu mudrost slušajući (stihovi: 17.18), imajući poverenja u Boga (19. stih), tražeći znanje i istinu (stihovi: 20.21), naporno radeći

(29. stih). Oni ne treba da se ugledaju na ljude koji mrze mudrost i traže društvo bogatih i uticajnih prijatelja koji nemaju moć rasuđivanja (stihovi: 22-28).

Razmislite o ovome: Zašto toliko mnogo bogatih i poznatih ličnosti pokazuje malo interesovanja prema Bogu? Zašto je Bog podario ljudima um koji ima veće intelektualne i duhovne sposobnosti od životinja?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: U našem materijalističkom i samoljubivom svetu lako je zavideti i ugledati se na ljude koji imaju novac i moć. Pomozite članovima svog razreda da cene nenadmašnu vrednost duhovnih blaga, kao što su zdravo rasuđivanje i milost.

Za primenu:

- Kako možemo biti sigurni da su mudrost i zdravo rasuđivanje prioritet u našem životu?
- Pročitajte tekst iz Filibljanima 3,4-11. Zašto apostol Pavle smatra da je nemoguće da se držimo društvenog položaja i Hrista u isto vreme?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Pomozite razredu da shvati koliko tekst iz Priča od 20. do 22. poglavlja opisuje današnje prilike. Objasnite kako ova poglavlja otkrivaju način kako da pobegnemo od težnje ka ovozemaljskim blagima i uspehom, i pronađemo mir i spokoj u Hristu, Božjoj premudroti (1. Korinćanima 1,24)

Aktivnosti: Zamolite članove razreda da navedu trenutne priorotete i da objasne na osnovu kojih vrednosti su napravili tu listu.

9. biblijska doktrina **Reči istine**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 24,12.

Učenici će:

Saznati: Shvatiće da Bog vidi njihove najskrivenije misli i dela.

Osetiti: Ceniće Božje poučavanje iako je strogo.

Činiti: Izabraće da žive pošteno kao da njihove misli i dela mogu svi da čuju i vide.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Bog vidi naše skrivene misli i dela

A. Zašto nas Bog uvek posmatra?

B. Kako nam svest o Božjem budnom oku pomaže u pogledu odgovornosti i otvorenosti? Kako nam takva svest pomaže u duhovnom smislu?

C. Zašto nam se lako može dogoditi da zaboravimo da je Hristos Sudija svetu, kao i njegov Spasitelj?

II Osetiti: Božje strogo poučavanje

A. Zašto ponekad izgleda da je istina oštra i da nas ograničava?

B. Zašto ljudi često izgovaraju neistinu na sledeći način: „Nisam znao“ ili „Ne mogu da se setim“?

C. Zašto se hrišćani ponekad osećaju iscrpljenima?

III Činiti: Uvek govorite istinu

A. Zašto se neka vlast često oslanja na skriveno obavljanje poslova, a čak pribegava i otvorenim lažima?

B. Kako čovek može osetiti sigurnost ako uvek govori istinu?

C. Zašto je vlast koja koristi laži kao svoj način rada nestabilnija od one koja govori istinu?

D. Kakva je razlika između iznošenja istine i nepotrebnog otkrivanja podataka?

Zaključak: Živeti po istini je najsigurniji i najjednostavniji način da živimo svoj život. Bog prepoznaje i blagosilja one koji žive po istini. Laž uvek gubi.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 24,12.

Ključno načelo duhovnog rasta: Istina se tiče Boga: ko je On, šta očekuje od nas i zašto Mu je stalo kako se ophodimo jedni prema drugima. On očekuje od nas da živimo u skladu sa onim što znamo o Njemu. Lako se može dogoditi da pomislimo da možemo da razmišljamo ili se ponašamo kako želimo zato što se spasenje dobija milošću. Međutim, to je zabluda. Naša dela moraju biti u skladu sa istinom u koju verujemo.

Samo za učitelje: Pouka za ovu sedmicu naglašava važnost istine. Istina nije samo intelektualna kategorija. Ona se tiče poznavanja Boga. On voli one koji neguju saosećanje i pravdu, i mrzi dela onih

koji se odriču saosećanja i pravde zbog novca i moći. Da bismo primili milost od Boga, moramo da pokažemo saosećanje. Ako želimo pravdu, moramo se pravedno odnositi prema drugima.

Uvodni razgovor: Čak i najsmelij ljudi zadrhte od straha kada se njihove laži razotkriju. Čak i najiskvareniji i najokrutniji režim pokušava da stavi masku istine na svoje lice. Šta istinu čini tako moćnom?

Za razgovor:

- Čuvanje tajne je neophodno radi bezbednosti. Kakva je razlika između čuvanja tajne i laži? Šta bi se dogodilo kada bi sve lične aktivnosti i razgovori postali svima poznati?

- Istina ponekad može da zada bol. Kako možemo da kažemo istinu, a da ne povredimo druge? Zašto je lakše da izgovaramo neistine o osećanjima nego o činjenicama?

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Istina je razlog zašto postoji Hrišćanska adventistička crkva. Verujemo da istina postoji, da je otkrivena u Isusu i da nam je On dao posebnu vest za naše vreme, koju nazivamo „sadašnjom istinom“. Šta je „sadašnja istina“? Kako je shvatamo?

BIBLIJSKI KOMENTAR

U tekstu u Pričama Solomunovim 22,17-29. dat je zaključak o prethodnoj temi o rasuđivanju (Priče 20-22,16) i istovremeno je predstavljena tema o istini (Priče 23; 24). U 23. poglavlju u Pričama Solomunovim čitaocu je upućen poziv da se drži istine čak i kada je teško da čini tako. Istina vas može koštati posla, čak i života, ali je i dalje najbolji i jedini siguran put u životu. Dvadeset četvrto poglavlje ističe da svako u dubini svoga srca zna da li se ponaša u skladu sa svojom savešću.

I Istina o Bogu

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča Solomunovih 22,17-29)

Pouka za ovu sedmicu počinje sa poslednjim stihovima 22. poglavlja (stihovi: 17-29). Prošle sedmice smo videli da je u 22. poglavlju reč o nagradi mudrosti. Ove sedmice usredsređujemo se na istinu.

Šta je istina? Istina prvenstveno govori o Bogu, da On postoji i da je Branitelj siromašnih i potlačenih. U tekstu nalazimo opomenu: „Jer će Gospod braniti njihovu stvar, i oteće dušu onima koji njima otimaju.“ (22,23)

Kao drugo, istina otkriva da će propasti oni koji žive grešnim životom. Solomun ukratko iznosi grehe dvema slikama: „čovjek gnevljivi“ (24. stih) i čovek koji pomera „stare međe“ (28. stih). Obe slike ukazuju na bezosećajnost i oholost onih koji žive grešnim načinom života (uporedite sa 23,10). Može se činiti da neko vreme napreduju u životu, ali će na kraju doživeti propast.

Kao treće, istina je da će naporan rad i istrajnost biti nagrađeni. U Pričama je dato obećanje: „Takav će pred carevima stajati“ (22,29). Kada je posmatramo u ovom kontekstu, istina opisana u Pričama 22,17-29., veoma je slična četvrtoj zapovesti (2. Mojsijeva 20,8-11). Zapovest o Suboti zahteva da se 1) sećamo Boga koji je stvorio svet (stihovi: 8.11), 2) da pokažemo milost (10. stih), i 3) da vredno radimo (9. stih). „Svršuj sve poslove svoje“, glasi zapovest (9. stih). Istina u Bibliji je moralna, nikad se ne menja i govori o Bogu.

Razmislite o ovome: Na koja tri načina Priče Solomunove određuju istinu?

II Istina o zavisti i zadovoljstvima

(Podsetite se teksta iz 23. poglavlja Priča Solomunovih)

Zavist je kao kada u zabavnom parku stojimo u dugačkom redu čekajući na veoma kratku vožnju koja neće ispuniti naša očekivanja. Zavist nas nagoni da verujemo da nas nešto dobro čeka na kraju tog reda. Zbog zavisti sa čežnjivim pogledom posmatramo one koji su već stigli na red.

Bez zavisti ovaj svet nam ne bi bio toliko zanimljiv. Nažalost, hrišćani ponekad zavide svetu iz dva razloga: zadovoljstva ovoga sveta izgledaju opuštajuće i zabavno, dok je Božja volja stroga i zahteva poslušnost. „Zadovoljstva“ ovoga sveta služe hranu na srebrnim poslužavnicima (stihovi: 1-8), uz nemoralnost (stihovi: 27.28) i vino (stihovi: 29-35). Božja mudrost javlja se sa nožem pod grlom (2. stih), sa prutom po leđima (14. stih), obuzdavajući usne (16. stih). Teško je potčiniti svoje sebično srce sklono lutanju poslušnosti Bogu.

Međutim, nagrade mudrosti su važne i večne. Zato, nemojte se umoriti od stroge poslušnosti Bogu, zavideći ljudima u svetu. Ljudi ovoga sveta čekaju u dugom redu imajući velika očekivanja i osećajući zavist, ali naporno čekanje neće im doneti ništa osim sukoba i razočarenja.

Razmislite o ovome: Zašto je Hristos pozvao one koji žele da Ga slede da pođu uskim putem i uzmu svoj krst (Matej 7,14; Marko 8,34)?

III Budite iskreni, poznajete istinu

(Podsetite se u razredu teksta iz 24. poglavlja Priča Solomunovih)

Prvi stih 24. poglavlja počinje opomenom da ne zavidimo onima koji grade svoje carstvo na zlu. Na početku poglavlja dato je poređenje između laži i istine i kako one utiču na naš život (stihovi 2-10). Laži uništavaju naš ugled zato što ćemo biti prezreni kada naše laži izađu na videlo (9. stih). Ako klonemo u dan nevolje, nećemo imati snage da izdržimo (10. stih).

Istina na suprotan način deluje na nas. Ona nas duhovno izgrađuje (stihovi: 3.4). Istina će nam za razliku od laži pomoći da uzrastemo, da se osećamo snažnima i sigurnima (stihovi: 5.6.16). Naći ćemo se u utvrđenom gradu čiji su zidovi „visoki“ našim neprijateljima (7. stih). Istina je postojanija od laži, jer ono što je istinito, i stvarno je.

U tekstu od 11. do 29. stiha date su dalje opomene o laganju. Čak i ako se nečije laži nikada ne otkriju, te osobe znaju i Bog zna da su izgovorili laž. Solomun iznosi i proučava tri primera izgovorenih laži: a) kada neko vidi osobu u nevolji i ne pomogne joj, a kasnije kaže: „Nijesmo znali za to“ (12. stih); b) kada neko vidi svog protivnika u nevolji, i oseti radost, ali se pretvara da ne primećuje šta mu se događa (17. stih); c) kada neko pokazuje naklonost prema bogatima i moćnima (stihovi: 23-25).

U svim ovim primerima osoba koja izgovara laž zna da čini nešto rđavo. Zašto bi se inače trudila da prikrije svoje postupke? „Na dan kad Bog uzasudi tajne ljudske“ (Rimljanima 2,16), On će svima platiti po delima njihovim, bila dobra ili zla.

Razmislite o ovome: Dvadeset četvrto poglavlje završava se pričom o lenjom čoveku (stihovi: 30-34) . Kako se ova priča uklapa u temu poslušnosti i istine u Pričama 23. i 24. poglavlju?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: Istina govori o Bogu, o tome da je pravedan i milostiv, da vidi što je skriveno. Ona, takođe, ukazuje da ni prema kome ne treba da se ophodimo sa nepoštovanjem samo zato što je siromašan i što ne zauzima određeni položaj. Objasnite članovima razreda da je istina lepa, poput milosti i pravde. Ona predstavlja pretnju samo onima koji izgovaraju laži.

Za primenu:

- Ako neko ko ne zauzima značajan položaj u društvu želi da vas vidi, a vi odgovorite da ste trenutno zauzeti, kakve posledice će ta laž imati po vas?
- Šta se dogodilo u hrišćanstvu kada su vernici svoju naklonost pokazivali prema bogatim članovima i moćnim velikodostojnicima (kao što je car Konstantin)?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Da bismo živeli po istini, potrebno je da budemo poslušni i hrabri, naročito kada smo u dodiru sa moćnim pojedincima čije odluke mogu doneti negativne posledice po nas. Priče otkrivaju da Bog ne voli ovakvu vrstu ponašanja, naročito ako se prema slabijima odnosimo sa nepoštovanjem i nebrigom.

Aktivnosti:

1. Zamolite članove razreda da učine zavet sa Bogom da će sve što kažu ili učine biti istinito. To ne znači da treba da rašire ono što im je rečeno u poverenju, da nepotrebno iznose određene činjenice ili da bez opravdanog razloga otkriju ono što znaju, već da sve što izgovore bude istina.
2. Zamolite članove razreda da pokažu poštovanje i izuzetno ponašanje prema članovima zajednice i svoje porodice koje smatraju slabijima od sebe i da svoja iskustva ispričaju u razredu.

10. biblijska doktrina Iza maske

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 25,2.3; 26,11-16; 27,5.6.

Učenici će:

Saznati: Podsetiće se koliko nam je potrebna božanska mudrost da bismo se izborili sa nekim složenim problemima grešne ljudske prirode.

Osetiti: Radovaće se pomoći dostupnoj u Božjoj reči da bi mogli da se suoče sa životom onakvim kakav jeste.

Činiti: Prihvaćiće Božju reč kao izvor mudrosti prilikom suočavanja sa moralnim pitanjima i odlukama.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Još nismo na Nebu

A. Život može da nas zbuni. Ljudima ne možemo uvek verovati, a patnju uglavnom ne možemo da objasnimo. Kako možemo uspešno da rešimo problematične situacije?

B. Dvadeset peto i dvadeset šesto poglavlje pružaju uvid u svakodnevne teškoće, ukazujući na praktičnu mudrost. Na koji način su saveti u Pričama savremeni?

II Osetiti: Nova želja da živimo po Božjoj reči

A. Ako možemo verovati Božjoj reči, kako treba da primenimo njena načela?

B. Ako nam se čini da je Bog u teškim trenucima daleko, kako Ga možemo pronaći?

III Činiti: Podsećati se Božjih blagoslova u teškim trenucima

A. Kako ispunjeni poverenjem možemo da se suočimo sa budućnošću usred životne zbrke?

B. Setite se prošlih iskustava u kojima vas je Bog blagoslovio i pomogao vam da pronađete rešenje u zbunjujućim okolnostima. Razgovarajte sa osobama koje su primile Božju pomoć i izvucite pouke iz njihovih uloženi naporu. Kako vas njihova iskustva mogu ispuniti nadom i hrabrošću?

C. Zašto je teško pevati Bogu pesme hvale kada doživimo obeshrabrenje?

Zaključak: Ako je neko obeshrabren i/ili se suočava sa nerešivim problemima, šta je najbolje učiniti? Proučavanje praktičnih saveta u Pričama 25. i 26. poglavlju i učenje iz svedočanstava drugih koji su prošli kroz bolna iskustva mogu vam pružiti mudrost u svakodnevnom životu. Iznad svega, tražite obećane blagoslove od „Boga svake utjehe“ (2. Korinćanima 1,3).

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 25,2.3; 26,11.12.

Ključno načelo duhovnog rasta: Priče Solomunove opisuju različite vrste ličnosti, među kojima su bezumnici, lenjivci, prijatelji (dobri i loši), podsećajući nas da osobine karaktera nisu površne i da ne utiču samo na osobu koja ih poseduje.

Samo za učitelje: Pouka za ovu sedmicu podseća nas da spoljašnji izgled osobe ne odgovara uvek njenoj unutrašnjosti. Svest o ovoj nedoslednosti može nas podstaći da se zalažemo za život u kome spoljašnjost odgovara unutrašnjoj prirodi, odražavajući tako Božji istinoljubivi karakter pun ljubavi.

Uvodna aktivnost: Zamolite članove razreda da se sete trenutka u kome im je neki prijatelj svojom iskrenošću naneo bol. Kako je to uticalo na njih? Takođe, zamolite ih da se sete trenutka kada su morali da budu iskreni prema nekom prijatelju. Koliko je to bilo teško učiniti? Isus je bio iskren prema ljudima, a oni su ponekad Njegovu iskrenost negativno prihvatili.

Razmislite o ovome: Iako je bio zarobljenik i (najverovatnije) mladić u tinejdžerskim godinama, Danilo je vavilonskim porobljivačima hrabro i iskreno govorio o svom načinu ishrane: „Ali Danilo naumi da se ne skvrni obrokom jela careva i vinom koje on pijaše, i zamoli se starješini nad dvoranima da se ne skvrni.“ (Danilo 1,8) Bog je blagoslovio Danilovu odluku: „I dade Bog Danilu te nađe milost i ljubav u starješine nad dvoranima.“ (1,9) Ovaj tekst može da nas ohrabri kada donosimo moralne odluke. Koje ličnosti su u Svetom pismu usred patnje slavile Boga?

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Priče Solomonove možemo shvatiti kao „moralni priručnik“ koga je napisao „najmudriji čovek“ koji je ikada živio. Moralne situacije sa kojima se ljudi suočavaju nisu se promenile tokom vekova, što savete u Pričama i dalje čini savremenim.

BIBLIJSKI KOMENTAR

I Iza maske

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča 25,1-3)

Bog mrzi nepoštenje bilo kakve vrste. „Na ovo šestoro mrzi Gospod, i sedmo je gad duši Njegovoj: Oči ponosite, jezik lažljiv i ruke koje proljevaju krv pravu, srce koje kuje zle misli, noge koje brzo trče na zlo, lažan svjedok koji govori laž, i ko zameće svađu među braćom.“ (Priče 6,16-19) Zapazite da je laganje spomenuto dva puta na ovoj kratkoj listi! Možda Božje gnušanje prema laži delimično potiče od prve laži izgovorene u Edemskom vrtu, laži kojom je bio oklevetan Njegov karakter - laži koja je u srcu viševjekovne velike borbe između Hrista i sotone.

Razmislite o ovome: Kakve pouke možemo da naučimo iz Danilovog iskustva o tome kako da budemo milostivi dok sledimo Božje puteve? U Pričama nam je dat savet da se čuvamo „bezumnih“. Kako osoba može da pronikne u tuđi karakter i da i dalje prihvata sve ljude?

II „Božja tajanstvenost“

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča 25,2)

Božje poimanje ne može da se meri sa našim. On prevazilazi našu moć shvatanja. Međutim, to što ne možemo da Ga shvatimo nije izgovor da o Njemu ne naučimo sve što možemo. U Njegovoj pisanoj reči saznajemo da On želi da Ga upoznamo. Iako trenutno ne može sve u potpunosti da nam objasni (kao što roditelji ne mogu svojoj maloj deci), On obećava da ćemo Ga jednog dana gledati licem k licu i da će nam pomoći da shvatimo mnoga pitanja (uključujući i patnju) na koja trenutno nemamo odgovor.

„Bog se pokazao u telu! Ova tajna je sve dublja što se mi više trudimo da je razumemo. Ona je nerazumljiva, pa ipak ljudska bića dozvoljavaju da zemaljske stvari spreče ionako slabo shvatanje Isusove neuporedive ljubavi. Kako možemo biti oduševljeni za zemaljske, obične stvari, a ne obraćamo pažnju na ljubav koja je otkrivena u smrti Božjeg dragog Sina?

Ja ću, ako budem spasena biti željna novih saznanja. Hristos nas je voleo i dao život za nas. Sa slavnim telima, velikim mogućnostima, čistim srcima i neokaljanim usnama pevaćemo o bogatstvu otkupiteljske ljubavi.“ (Elen Vajt, *Maranata*, str. 318)

Razmislite o ovome: Kako vam proučavanje Hristovog života i Njegove velike žrtve pomaže da bolje shvatite Božji karakter? Kako ta saznanja nadahnjuju vaš moralni život i podstiču strpljenje i veru kada se nađete pred poteškoćama?

III Bezumni kao mudri

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča 26,11-16)

Nikada ne smemo da zaboravimo da smo ograničeni kao ljudska bića. Između ljudskog poimanja i božanske stvarnosti nalazi se ponor. Stari Grci su smatrali da su uzrok ovog nepremostivog ponora duh i materija. Biblijski pisci nas uče da je ponor između ljudi i Boga prouzrokovan grehom. Pošto smo skloni da usvojimo zablude, potrebno nam je pravo znanje koje potiče od Boga i Njegove reči.

Razmislite o ovome: Šta može da bude razlog što se um savremenog čoveka protivi mudrosti koju pronalazimo u Svetom pismu? Solomon, najmudriji čovek, razmišljao je o ovom pitanju dok je pisao Knjigu propovednikovu. On iskreno priznaje da je život teško shvatiti, ali da je jedina nada da se bojimo Boga i da Mu budemo poslušni (Knjiga propovednikova 12,13.14).

IV Prijatelj kao neprijatelj i neprijatelj kao prijatelj

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča 27,5.6.17-23)

Biti iskren ponekad je teško, bilo da su u pitanju roditelji, deca, bračni drug, prijatelji ili poslovni saradnici. Zato smo dobili jasnu pouku: „Sine moj, ne odbacuj nastave Gospodnje, i nemoj da ti dosadi karanje Njegovo. Jer koga ljubi Gospod onoga kara, i kao otac sina koji mu je mio.“ (Priče 3,11.12)

Ovaj tekst daje smernice kako da nekome uputimo reči opomene i ukora. To bi trebalo da učinimo pažljivo (sa ciljem da pomognemo): „Udarci od prijatelja istiniti su“, u poređenju sa lažnom iskrenošću (koja krije prava osećanja): „A cjelivi nenavidnikovi lažni.“ (27,6). Takođe: „Modrice od boja i udarci koji prodiru do srca jesu lijek zlome.“ (20,30)

Razmislite o ovome: Kakve pouke možemo izvući iz borbi, pobeda i prijateljstava naših duhovnih predaka u Starom i Novom zavetu (na primer, Rute i Naomi, Ane i Elkane, Davida i Jonatana, Pavla i Varnave, itd)?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: Ponekad je zbog patnje, naše ili onih koje volimo, ili zbog nepravednog postupanja, teško poverovati da je Bog sa nama. Šta možemo da učinimo da bismo se utvrdili u svojoj veri u teškim trenucima? Kako možemo da ohrabrimo one koji su se obeshrabrili i izgubili veru u Boga?

Za razmišljanje: Iako nas je Hristos pozvao da volimo svoje neprijatelje i činimo dobro onima koji nas mrze, to ne znači da treba da dozvolimo da budemo prevareni od strane bezumnika. Kako možemo da budemo oprezni kada su lažna prijateljstva u pitanju, a da i dalje prihvatamo sve ljude?

Hristos je i pre pojave greha želeo da bude blizak sa onima koje je stvorio po Božjem obličju. Kada su ljudi zgrešili, prišao im je otkrivajući svoj brižni karakter.

„Iznesite Bogu svoje potrebe, radosti, žalosti, svoje brige i strahove. Vi Ga ne možete opteretiti, ne možete Ga zamoriti. On koji broji sve vlasi na vašoj glavi, nije ravnodušan prema potrebama svoje dece. 'Jer je Gospod milostiv i smiluje se.' (Jakov 5,11) Njegovo srce puno ljubavi ganuto je našim žalostima, pa čak i našim kazivanjem o njima. Iznesite sve što zbunjuje vaš um. Za Njega ništa nije suviše teško da ponese, jer On održava sve svetove, On upravlja svim poslovima u vasioni. Sve što se na bilo koji način tiče našeg mira, za Njega nije toliko neznatno da ga ne može zapaziti. U našem iskustvu ne postoji nijedno poglavlje toliko mračno da ga On ne može pročitati; ne postoji nikakva nedoumica preteška za Njega da je ne može rešiti. Nikakva nesreća ne može da zadesi Njegovo najskromnije dete, nikakva briga neće mučiti dušu, ne postoji iskrena molitva koja silazi sa usana da je naš nebeski Otac neće zapaziti, ili pokazati delotvorno zanimanje. 'Isceľjuje one koji su skrušena srca, i leči tuge njihove.' (Psalam 147,3) Veza između Boga i svake duše tako je jasno obeležena i potpuna kao da na Zemlji ne postoji nijedna druga duša koja treba da doživi Njegovo budno staranje, nijedna druga duša za koju je On dao svog ljubljenog Sina.“ (Elen Vajt, *Put Hristu*, str. 100. orig)

Za primenu: Da li činjenica da je Isus vaš prijatelj utiče na to kakav ste vi prijatelj i kakva su vaša prijateljstva? Kako vam prijateljstva pomažu da shvatite Božju ljubav?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Razgovarajte u razredu o tome kako je Bog blagoslovio posebne događaje u vašem životu i kako vam je pomogao da postanete saosećajni prema drugim ljudima i njihovim problemima.

Aktivnost: Razgovarajte o duhovnim, političkim i ličnim prilikama i problemima, i o tome kako nam Isusov primer pomaže da pronađemo pravo rešenje. Podsetite se kako je Bog otvorio vaše oči da uvidite blagoslove skrivene u teškoćama i bolnim iskustvima.

11. biblijska doktrina **Živeti verom**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 28,4.5.7-9; 29,13.

Učenici će:

Saznati: Prepoznaće vrednost praktičnih saveta u Pričama Solomunovim, koji se temelje na strahu Gospodnjem.

Osetiti: Ceniće vrednost Božjih praktičnih saveta i uvideti blagoslove poslušnosti.

Činiti: Biće nadahnuti da žive po božanskim uputstvima. Slaviće Boga što je u svojoj ljubavi dao tako jasne savete koje mogu primeniti u svom životu u ovom grešnom svetu.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Izuzetna vrednost Božjih zapovesti i zakona

A. Zašto neki hrišćani smatraju da božanski zakoni ograničavaju slobodu?

B. Zašto je teško Božje zakone smatrati blagoslovom? Kako možemo promeniti svoje mišljenje da bismo ih doživeli kao blagoslove kakvi zaista jesu?

II Osetiti: Prepoznavanje savremene kulturološke zablude u čovekovo težnji da zaobiđe Božji zakon

A. Na koji način druge ljude treba da upoznamo sa Dekalogom da bi ga cenili i poštovali?

B. U nekim hrišćanskim tradicijama postoji verovanje da je Zakon ukinut na krstu. Kako na najbolji način možemo da se suprotstavimo ovom pogrešnom shvatanju?

III Činiti: Novo nadahnuće da radosno živimo po Božjim uputstvima

A. „Gospode, nemoj zatvoriti srca svojega od mene; milost Tvoja i istina Tvoja jednako neka me čuvaju.“ (Psalam 40,11)

B. Kako mogu da zauzmem stav psalmiste koji je shvatio da Božja milost i Njegova istina nisu u suprotnosti?

C. Šta može da mi pruži veru, hrabrost i čvrstinu kada se čini da se sve u životu okrenulo protiv mene?

Zaključak: Božji zakoni i mudrost povezani su u Pričama Solomunovim i predstavljaju smernice koje treba da sledimo u životu. Najvišu mudrost stičemo pokoravajući se Božjoj volji.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 28,4.5.

Ključno načelo duhovnog rasta: Ljudi savremenog doba u velikoj meri zastupaju ideju da biti „realista“ znači napredovati izvan zastarelih naloga Božje reči. Car Solomun se ne bi sa tim složio. On tvrdi da čovek jedino može da napreduje ako prihvati savete date u Svetom pismu i uz Božju pomoć živi po njima.

Samo za učitelje: Priče Solomunove predstavljaju knjigu uputstava o sudbonosnim pitanjima iz svakodnevnog života. Uputstva se zasnivaju na osnovnoj tvrdnji da je strah Gospodnji najviša

mudrost, da sticanje razboritosti počinje potčinjavanjem Bogu. Svima koji nisu zainteresovani za religiju i teologiju, ova knjiga pruža određenu meru pouka iz stvarnog života.

Uvodna aktivnost: Razgovarajte zašto je Božja reč neophodna za sticanje mudrosti kada je dostupno toliko mnogo različitih priručnika?

Razmislite o ovome: Božja reč je izvor zdravlja i sreće, obrazac po kome je osmišljen život za bića stvorena po Njegovom obličju. Zato se život na najbolji način ostvaruje u skladu sa njom. Pogledajte koliko se stihova u Pričama Solomunovim bavi zdravstvenim načelima.

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Proučite tekst u Pričama Solomunovim 28,4.5.7-9; 29,13.

BIBLIJSKI KOMENTAR

I Važnost božanskog zakona

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča 28,4)

Nasuprot savremenom gledištu, po kome se mudrost stiče nezavisno od Boga, Priče Solomunove stalno ukazuju na ograničenost ljudskog znanja i upozoravaju da ne treba da se oslanjamo na svoju mudrost. One ukazuju na ljudsku potrebu za božanskim otkrivenjem.

„Teške životne činjenice su škola za oblikovanje karaktera koju je Bog ustanovio; one nisu druga mogućnost u odnosu na Njegovu milost, već njeno sredstvo; jer sve zavisi od milosti, od sile da steknemo znanje do sile poslušnosti. 'Uho koje čuje, i oko koje vidi, oboje je Gospod načinio.' (20,12)

Svi idu u Božju školu,... jer znanje koje želi da ulije u nas je znanje o Njemu, koje predstavlja konačnu nagradu. Pokoravanjem Njegovoj vlasti i veličanstvu (odnosno, strahu Gospodnjem) započinjemo i nastavljamo svoje obrazovanje; i marljivom potragom za mudročću kao za 'skrivenim blagom' primićemo nagradu u vidu sve veće bliskosti sa Gospodom... Jer cilj je sledeći: 'Tada ćeš razumjeti strah Gospodnji, i poznanje Božije naći ćeš.' (2,5)" (Derek Kidner, *The Proverbs: An Introduction and Commentary* [Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1964], str. 35)

Razmislite o ovome: Kako iz Božjeg zakona možemo naučiti da je Bog ljubav? Zašto često imamo utisak da nas Zakon ograničava? Kada bismo zapamtili ceo Dekalog, uključujući i prve Božje reči („Ja sam Gospod Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje misirske, iz doma ropskoga.“ [2. Mojsijeva 20,2]), možda bismo se podsetili da je spasenje dato pre Zakona! Mi ne držimo Zakon da bismo bili spaseni! Bog je dao Dekalog narodu koji je prethodno izbavio iz ropstva.

Činjenica da je Bog lično izgovorio Zakon na gori Sinaj pomaže nam da shvatimo Njegovu brigu za nas. Mojsije je rekao: „I zapovjedi nam Gospod da vršimo sve ove uredbe bojeći se Gospoda Boga svojega, da bi nam bilo dobro svagda i da bi nas sačuvalo u životu, kao što se vidi danas.“ (5. Mojsijeva 6,24) Nije neobično što je psalmista izgovorio: „Kako ljubim zakon Tvoj, vazdan mislim o njemu.“ (Psalam 119,97)

II Tražiti Gospoda

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča 2,1-9)

Oni koji prezirivo odbace Božji zakon izgubiće zajednicu sa Njim. Za nas koji smo stvoreni po Njegovom obličju Zakon je dragoceni vodič za uspostavljanje zajednice sa Bogom i održavanje zdravih i srećnih porodičnih i prijateljskih odnosa, jer njegova dalekosežna načela ukazuju šta je ispravno, a šta pogrešno. U Pričama Solomunovim ljudska mudrost se ne uzdiže, niti se odobrava i najmanja sumnja u Boga. Božje znanje je apsolutno i sveobuhvatno.

Ljudi svoje znanje mogu obogatiti razmišljanjem o božanskim pitanjima. Bog se otkrio u svojoj reči i preko Isusa Hrista. Biblijski pisci neprestano slave savršenstvo i pouzdanost Božjeg otkrivenja:

- **David:** „Riječi su Gospodnje riječi čiste, srebro u vatri očišćeno od zemlje, sedam puta pretopljeno. Ti ćeš nas, Gospode, odbraniti, i sačuvati nas od roda ovoga do vijeka.“ (Psalam 12,6.7) „Zakon je Gospodnji savršen, krijepi dušu; Svjedočanstvo je Gospodnje vjerno, daje mudrost nevještome. Naredbe su Gospodnje pravedne, vesele srce. Zapovijest je Gospodnja svijetla, prosvjetljuje oči.“ (Psalam 19,7.8)
- **Mojsije:** „Jer zapovijest ova koju ti ja zapovijedam danas niti je visoko ni daleko od tebe...Nego ti je vrlo blizu ova riječ, u ustima tvojima i u srcu tvojem, da bi je tvorio. Gle, iznesoh danas preda te život i dobro, smrt i zlo. Jer ti zapovijedam danas da ljubiš Gospoda Boga svojega hodeći putevima Njegovijem i držeći zapovijesti Njegove i uredbe Njegove i zakone Njegove, da bi živ bio i umnožio se, i da bi te blagoslovio Gospod Bog tvoj u zemlji u koju ideš da je naslijediš.“ (5. Mojsijeva 30,11.14-16)
- **Isus:** „Ko ima zapovijesti Moje i drži ih on je onaj što ima ljubav k Meni; a koji ima ljubav k Meni imaće k njemu ljubav Otac Moj; i Ja ću imati ljubav k njemu, i javiću mu se sam.“ (Jovan 14,21) „Osveti ih istinom svojom: Riječ je Tvoja istina.“ (Jovan 17,17)

Razmislite o ovome: Ako osoba ne prihvati znanje koje Bog nudi, koje još izvore znanja ima na raspolaganju? Druga mogućnost je da se oslonimo na izopačena i ograničena ljudska shvatanja. Prema Pričama Solomunovim početna tačka prave mudrosti je Božje otkrivenje: „Jer je u Tebi izvor životu, Tvojom svjetlošću vidimo svjetlost.“ (Psalam 36,9); „Početak je mudrosti strah Gospodnji“ (Priče 1,7); „Ne misli sam o sebi da si mudar; boj se Gospoda i uklanjaj se oda zla. To će biti zdravlje tijelu tvojemu i zaljevanje kostima tvojim.“ (Priče 3,7.8); „Strašljiv čovjek meće sebi zamku; a ko se u Gospoda uzda, biće u visokom zaklonu.“ (Priče 29,25)

III Ljubav prema istini

(Podsetite se u razredu tekstova iz Priča 14,34. i 1,2-5)

U Pričama Solomunovim božanski saveti primenjeni su u različitim situacijama i predstavljaju osnovu pravog vaspitanja. Ljudsko znanje i kultura se ne uzdižu, zato što prava mudrost potiče od Boga. Ako Ga slušamo i poštujemo, porodica, posao i vlast će napredovati: „Pravda podiže narod, a grijeh je sramota narodima.“ (Priče 14,34)

Priče Solomunove daju praktična uputstva kako da na najbolji način živimo poslušnim i mudrim životom u ovom nesređenom svetu. Međutim, mnogi se podsmevaju verovanju da postoji apsolutna istina. Solomun, najmudriji čovek, uvideo je ovo: „Da se poznaje mudrost i nastava, da se razumiju riječi razumne, da se prima nastava u razumu, u pravdi, u sudu i u svemu što je pravo, da se daje ludima razboritost, mladićima znanje i pomnjinost. Mudar će slušati i više će znati, i razuman će steći mudrost.“ (Priče 1,2-5) Pokoravanje Bogu je polazna tačka: „Početak je mudrosti strah Gospodnji; ludi preziru mudrost i nastavu.“ (7. stih)

Razmislite o ovome: Peta knjiga Mojsijeva i Priče Solomonove daju mnoštvo praktičnih smernica i pozivaju ljude da vole Boga i da Ga se boje. Čemu nas sve to uči o pravom Autoru Biblije?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: Danas u sekularnim društvima nepokazivanje odanosti Bogu izaziva velike probleme. Štaviše, neposlušnost i nasilje svuda vladaju. Razgovarajte o tome zašto su prilike takve. Da li pojedinac ili članovi subotnoškolskog razreda mogu da se suprotstave ovom vladajućem pravcu?

Za razmišljanje:

- Kako svojom odanošću Bogu i Njegovoj reči možemo da se suprotstavimo tako snažnom negativnom pravcu koji je zavladao u društvu?
- Kako savremeni mediji vešto uzdižu bezvredan način života?
- Zašto treba da se podsetimo činjenice da se iskreni vernik poznaje po tome kako se ophodi prema članovima porodice?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Podsetite se u razredu da je molitva izgovorena u Isusovo ime nešto više od spominjanja Njegovog imena na početku i kraju molitve. Moliti se u Njegovo ime znači moliti se imajući Hristov um i duh, verovati u Njegova obećanja, oslanjati se na Njegovu milost i činiti Njegova dela.

Aktivnost: Šta je pravi razlog zašto se Isus još nije vratio? Često kao odgovor navodimo da se Jevanđelje još ne propoveda po celom svetu. Elen Vajt iznosi drugačije gledište: „Ako se ponizimo pred Bogom, ako smo ljubazni i učtivi, nežni i milostivi, stotine će se obratiti i prići istini tamo gde je danas samo jedan. Međutim, mada tvrdimo da smo se obratili, mi nosimo u sebi svoje „ja“ koje smatramo odviše dragocenim da bismo ga se odrekli. Naše je preimućstvo da taj teret položimo pred Hristove noge i da umesto Njega uzmemo karakter sličan Hristu. Spasitelj čeka da mi to učinimo...

‘Naučite se od Mene...’, kaže Hristos, ‘i naći ćete pokoj dušama svojijem.’ (Matej 11,29) Zašto svaki dan ne učimo od Spasitelja? Zašto ne živimo u stalnoj zajednici s Njim, kako bismo u međusobnim odnosima mogli govoriti i postupati s ljubavlju i učtivošću? Zašto ne slavimo Gospoda pokazujući nežnost i ljubav jedan prema drugom? Ako govorimo i postupamo u skladu s nebeskim načelima, druženjem s nama nevernici će biti privučeni Hristu.“ (Elen Vajt, *Testimonies for the Church*, vol. 9, str. 189.190)

Razmislite o praktičnim načinima na koje potpunije možete pokazati Hristovu ljubaznost i učtivost u svakodnevnom ophođenju sa drugima.

12. biblijska doktrina **Poniznost mudrih**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 30. poglavlje

Učenici će:

Saznati: Naučite da visoko cene božanski izvor mudrosti koji potiče od samog Stvoritelja. Uvideće da ova sveobuhvatna božanska mudrost pruža dragocena uputstva za uspeh u sadašnjem životu.

Osetiti: Imaće želju da proučavaju Božje puteve u prirodi i otkriju Njegove blagoslove. Biće nadahnuti da primene Božje praktične savete za uspešan svakodnevni život.

Činiti: Radije će se moliti za mudrost i Božju silu da bi živeli po Njegovoj reči, da bi mogli kušati „šta je dobra i ugodna i savršena volja Božija“ (Rimljanima 12,2), nego da se prilagode sekularnim kulturološkim pretpostavkama.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Dragocene izvore znanja možemo pronaći u svetu koji je Bog stvorio

A. Kako proučavanjem prirode možemo naučiti više o Stvoriteljevom karakteru?

B. Budući da je greh u velikoj meri iskvario ono što je prvobitno stvoreno, kako na pravi način možemo sagledati ono što nas sada okružuje?

II Osetiti: Važno je da tumačimo prirodu pomoću Svetog pisma

A. Iako su Solomun i Agur (pisci najvećeg broja tekstova u Pričama Solomunovim) takođe živeli u grešnom svetu, kako su i dalje mogli da veruju u Stvoriteljevu dobrotu? Kako su odoleli da ne budu zavedeni iskvarenošću ovoga sveta?

B. Kako vladajuća teorija evolucije umanjuje vrednost životinja i prirode?

III Činiti: Zajednica sa Stvoriteljem prirode - blagoslov Subote

A. Kako nam Subota može pomoći da više saznamo o dobrim delima stvaranja?

B. Kako verovanje u doslovno stvaranje ovoga sveta (1. Mojsijeva 1; 2) može da nas sačuva od lažnih tumačenja našeg porekla?

Zaključak: Tekst iz 30. poglavlja Priča Solomunovih govori o načinu života utemeljenom na Stvoriteljevom planu, podsećajući nas da je zajednica sa Stvoriteljem najbolji životni put koji možemo ostvariti.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 31,1-6.

Ključno načelo duhovnog rasta: U potpunosti možemo verovati u pozdanost i istinitost Božje objavljene reči.

Samo za učitelje: U tekstu u Pričama 30. poglavlju rečeno je da moralna neodređenost i relativizam neće uroditi plodom. Granica između ispravnog i pogrešnog, dobra i zla, istine i laži ne može se izbrisati ma koliko se postmodernističko društvo odlučno trudilo. Prema Pričama Solomunovim tolerancija zla i moralna ravnodušnost nisu ni vrline niti odgovarajući životni odgovori.

Uvodna aktivnost: Da li ste razmišljali koliko se mnogo ozbiljnih problema u savremenom društvu pojavilo zbog nepoštovanja Božjih naloga? Koliko bi društvo bilo drugačije da su supružnici verni jedni drugima i da niko ne čini preljubu? Koliko bi sve bilo drugačije da nema lopova, da su svi poštteni u svom domu i na radnom mestu?

Razmislite o ovome: Priče Solomunove ne pripisuju Božju mudrost drugim sekularnim sistemima mudrosti. Naprotiv, Božja načela predstavljaju pravi izvor mudrosti, shvatanja i merila na osnovu kojih se sve ostalo procenjuje. Štaviše, lična zajednica sa Bogom je lek za ljudsko neznanje. Zašto je ljudskom srcu i umu toliko teško da priznaju da nešto ne znaju?

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Trideseto poglavlje počinje Agurovim priznanjem da sam ne može da stekne mudrost (stihovi 2.3); zatim, retoričkim pitanjima pisac ukazuje da samo Bog poseduje mudrost (4. stih) i da je On spremno deli preko svoje Reči (5. stih). Konačno, Priče nas opominju da Božju reč ne smemo da menjamo: „Ništa ne dodaj k riječima Njegovijem, da te ne ukori i ne nađeš se laža“ (6. stih), o čemu su govorili i drugi biblijski pisci (Mojsije i Jovan).

BIBLIJSKI KOMENTAR

I Božja mudrost

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča 30,3-6)

Biblijsko učenje o doslovnom stvaranju čini osnovu poučnih knjiga u Bibliji. Bog lično, u svom najdužem govoru u Bibliji (upućenom Jovu, Jov 38-41), radosno govori o stvaranju sveta.

Verovanje u biblijski izveštaj o stvaranju, koje prožima celo Sveto pismo, širi ljudsko sagledavanje Božjeg karaktera i dela. „Biblija ne kaže da je Bog oproštenje, iako prašta; ili da je znanje, iako je sveznajući; ili da je sila, iako je svemoćan. Sve druge osobine su, poput poliranih, ravnih površina na dijamantu, blistavi prozori koji vode prema Božjem srcu.“ (Timothy R. Jennings, M. D., *The God-shaped Brain: How Changing Your View of God Transforms Your Life* [Downers Grove, IL.: InterVarsity Press, 2013], str. 22)

Pravo znanje prema Aguru i ostalim biblijskim piscima potiče od radosnog pokoravanja Stvoritelju Neba i Zemlje, jer je toga dostojan. Ako ljudi ne poznaju Boga i Njegovu stvaralačku silu, oni Mu se suprotstavljaju, kao što Solomun beleži: „Samo, gle, ovo nađoh: Da je Bog stvorio čovjeka dobra; a oni traže svakojake pomisli.“ (Knjiga propovednikova 7,29) Zbog ljudskog greha stvaranje samo delimično otkriva božanski poredak. Štaviše, ljudsko shvatanje je degradiralo zbog greha i zato čovek ne može u potpunosti da shvati celu stvarnost.

Razmislite o ovome: Koje ljudske pretpostavke pružaju lažnu sliku o Božjem karakteru i delima? Šta je prema Bibliji uslov za primanje prave mudrosti?

II Oholi

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča 30,10-31)

U Pričama 30,10-31. pisac navodi oblike ponašanja koji kvare društveni poredak. Što je još gore, takvo ponašanje odoleva božanskom uticaju (kada je reč o ljudskim pretpostavkama, ne umnim sposobnostima). Ljudi pokazuju sve manje i manje poštovanja prema Božjoj istini. Usvajajući grešna gledišta kao merilo morala, ljudi ne mare što žive u zabludi. Takvo postupanje nas podseća da problemi u društvu nisu proizvod umne nesposobnosti, već duhovnog ponosa.

Ljudi koji ovako postupaju u Pričama Solomunovim nazvani su „prostima“ ili „bezumnima“ i opisani su kao lakoverni, neodgovorni, praznoglavi, neiskusni, koji ulaze u iskušenja i ne prihvataju poslušnost, ukor ili ispravljanje.

III Pouke iz prirode

(Podsetite se u razredu tekstova iz Priča 30,18.19.24-31)

Prema Pričama jedan od najboljih načina da učimo o Bogu i Njegovim putevima jeste preko sveta koji je stvorio. Iako mnogi o životinjama razmišljaju samo kao o ukusnom zalogaju, pouka za ovu sedmicu, zajedno sa mnogim drugim stihovima u Pričama, poučava nas da možemo da učimo od životinja: „Idi k mravu, ljenivče, gledaj putove njegove, i omudraj.“ (Priče 6,6)

Mnogo toga smo do sada naučili o čudesnim delima stvaranja celokupnog života, među kojima je i razboritost životinja. Na primer, ako se neko pita zašto je Bog zapovedio gavranima da hrane Iliju (1. O carevima 17,4), knjiga *Crows: Wise Guys of the Avian World*, autora Kendisa Sevidža, daje odgovor na to pitanje. Ponovno povezivanje sa nekom životinjom dragoceno je iskustvo koje omekšava naše srce, jer životinje su privržene i imaju osećanja, o čemu je Elen Vajt zapisala sledeće: „Razboritost koju pokazuju mnoge neme životinje toliko se približava ljudskoj razboritosti da je to teško objasniti. Životinje vide, čuju, vole, boje se, pate. One koriste svoje organe mnogo pravilnije nego što to čine mnoga ljudska bića. One izražavaju saosećanje i nežnost prema svojim drugovima koji pate. Mnoge životinje osećaju ljubav prema onima koji se staraju za njih, koja je mnogo uzvišenija od ljubavi koju pokazuju neki pripadnici ljudskog roda. One uspostavljaju veze sa čovekom koje se ne prekidaju osim ako ne dožive velike patnje.

Koji bi čovek sa čovečnim srcem, koji se ikada brinuo o domaćim životinjama, mogao da pogleda u njihove oči pune poverenja i ljubavi i voljno ih preda nožu measara? Kako može da uživa u njihovom mesu kao slatkome zalogaju?“ (Elen Vajt, *U potrazi za boljim životom*, str. 315.316. original) Uostalom, ljudi i životinje stvoreni su od „istog materijala“ (1. Mojsijeva 2,7.19)

Isus lično cenio je sve što su Njegove ruke stvorile: „Pogledajte na ljiljane u polju kako rastu; ne trude se niti predu. Ali Ja vam kažem da ni Solomun u svojoj slavi ne obuče se kao jedan od njih.“ (Matej 6,28.29) Elen Vajt takođe usmerava našu pažnju na čudesni svet prirode: „Kada se budemo približili srcu prirode, Hristova prisutnost postaće nam stvarna i On će našem srcu progovoriti o svojoj ljubavi i miru.“ (Elen Vajt, *Pouke velikog Učitelja*, str. 26. original)

Psiholozi tvrde da će u školskom sistemu biti manje problema i buntovništva ako deca provode više vremena izložena okrepljujućoj sili prirode nego veštačkim nadražajima elektronske tehnologije, (vidi: Richard Louv, *Last Child in the Woods: Saving Our Children From Nature – deficit Disorder* (Chapel Hill, N. C.: Algonquin Books of Chapel Hill, 2008)

Razmislite o ovome: Što više poznajemo svet prirode – biljke, sastav vode i njegov značaj za održavanje života, vazduh koji udišemo, tačnu udaljenost od Sunca neophodnog za život, itd., naše divljenje prema Stvoritelju raste. Njegovo upravljanje vremenom (stvaranje prvih sedam dana u toku stvaranja i povezivanje u jednu sedmicu) takođe je pokazatelj Njegove sile i ljubavi. Međutim, šta je uticalo da se ljudi toliko otuđe od životinja i prirode?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: Ako želimo da steknemo mudrost, Bog mora da nas poučava, jer jedino On poseduje pravo znanje. Ovaj stav, koji se provlači kroz čitavu knjigu Priča Solomunovih, pobija racionalizam prosvetiteljstva, po kome ljudska mudrost, ničim potpomognuta, može da upozna istinu. Ovo razmišljanje se pokazalo kao velika zabluda. Da, srednjevekovna crkva ostavila je za sobom krvavi izveštaj, ali je savremeni ateizam još suroviji. Nažalost, zabluda koja je vladala u doba prosvetiteljstva dovela je do pogrešnog postmodernističkog zaključka – da ne postoji apsolutna istina! Priče Solomunove iznose drugačije gledište: ukazuju na pouzdanost i istinitost Božje otkrivene reči.

Za razmišljanje: Koje činjenice iz Priča Solomunovih nas podsećaju da iako je svet grešan, Bog nije udaljen, hladan i nepristupačan, već sa Njim možemo ostvariti blisku, ličnu i toplu zajednicu.

Za primenu:

- Zašto nedovoljno cenimo čudesnu prirodu i Njenog Stvoritelja?
- Proučite razloge zašto je teorija evolucije potcenila vrednost prirode.

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Solomun je, kao i njegov otac, David, bio oduševljen stvorenim svetom. Pronađite nekoliko Psalama u kojima David uzdiže i slavi Stvoritelja zbog Njegovih dela stvaranja (na primer Psalm 19; 33; 104). Zamolite članove razreda da ispričaju svoja iskustva u kojima ih je priroda približila Stvoritelju.

Aktivnost: Donesite u razred nove članke i knjige o različitim životinjama, u kojima se govori o njihovoj razboritosti, saosećanju i napornom radu; ili ispričajte svoja zapažanja o životinjama.

13. biblijska doktrina **Žene i vino**

SAŽETI PREGLED POUKE

Ključni tekst: Priče 31,4.5.29-31.

Učenici će:

Saznati: Shvatiće da način života nije beznačajno pitanje, već da ima veliki uticaj kako na njih tako i na osobe u njihovom okruženju.

Osetiti: Negovaće i ceniti onaj način života koji će povoljno uticati na njihov sadašnji život i spremnost za Nebo.

Činiti: Uz pomoć Svetog Duha biće odlučni da slede Božja uputstva kada je reč o načinu života, koja će im po obećanju doneti blagoslove i njihov život učiniti blagoslovom za druge.

SMERNICE ZA PROUČAVANJE

I Saznati: Prema 31. poglavlju Priča Solomunovih odluke koje donosimo o načinu života su suštinske

A. U Pričama 31. poglavlju izjednačena su dva značajna pitanja o kojima svaka osoba mora da donese određenu odluku: upotreba alkoholnih pića i odnos između muškaraca i žena u i izvan braka. Kako čovek može da donese najbolju odluku u ovim dvema životnim oblastima?

B. Kako mediji (radio, televizija, Internet) utiču na ljudsko razmišljanje o ovim dvema važnim odlukama?

II Osetiti: Napetost između vrednosti koje vladaju u društvu u vezi sa alkoholom i odnosima i 31.

poglavlja Priča Solomunovih

A. Zamislite do kakvih bi promena došlo kada bi svi odlučili da izbace štetna pića iz upotrebe i poštuju biblijska načela o porodičnim vrednostima i čistoti.

Zaključak: Priče Solomunove završavaju se ukazivanjem na značaj odluka koje donosimo o načinu života. U poslednjem poglavlju takođe je dat detaljan opis pobožne žene. Iako se u ostalim poglavljima Priča Solomunovih govori o različitim ljudskim postupcima i odgovornostima, u poslednjem poglavlju upućene su reči hvale ženi koja je u svom svakodnevnom životu pokazala veliki razum, mudrost i ljubaznost. Još jednom primamo pouku da nema nevažnih odluka i izbora, i da uspeh potiče od „straha Gospodnjeg“ (31,30), načela koje se često javlja u Pričama Solomunovim.

PROGRAM PROUČAVANJA

1. KORAK – MOTIVIŠITE

Naglasite tekst: Priče 31,4-9.10-31.

Ključno načelo duhovnog rasta: Poslednje poglavlje Priča Solomunovih bavi se dvema značajnim oblastima u životu: šta biramo za piće i kako vodimo svakodnevni život, naročito su naglašene svakodnevne dužnosti „zaposlene majke“. Na kraju poglavlja ponovo se ukazuje na „strah Gospodnji“ koji predstavlja osnovu pravednog života.

Samo za učitelje: U Pričama Solomunovim saveti o pravom načinu života upućeni su članovima porodice (očevima, majkama, sinovima, kćerima) i ljudima različitog položaja u društvu. Neke izjave predstavljaju zapovesti, neke praktične savete; ponekad su prikazane posledice određenih odluka.

Okvir koji povezuje sva poglavlja je verovanje u Boga Stvoritelja – koji se slavi u svim biblijskim knjigama.

Pouka za ovu sedmicu poziva nas da pomno razmišljamo o opasnim posledicama navike koja je već usvojena u mnogim mestima i kulturama, a reč je o upotrebi alkoholnih pića. Takođe, govori se i o pozitivnom delovanju dobro organizovane porodice u kojoj je naglašena uloga supruge i majke.

Uvodna aktivnost: Ako ste u mogućnosti, iznesite u razredu statističke podatke o tome koliko prekomerna upotreba alkohola dovodi do mnogih bračnih problema. Značajno je zapaziti da su posledice negativnog uticaja alkohola na careve (vođa) važne odluke u Pričama 31. poglavlju povezane sa opširnim prikazivanjem majke koja pažljivo vodi svoju porodicu. Elen Vajt daje iste pouke: „Uticaj neskladne porodice je dalekosežan i koban za celo ljudsko društvo. On se pretvara u plimu zla, koja štetno deluje na porodicu i društvo u celini. Niko od nas ne može da živi tako, a da ne utiče na svet oko sebe. Nijedan član porodice ne može se uvući u sebe, a da ipak ostali članovi te porodice ne osećaju njegov duh i uticaj. Čak i izraz lica vrši uticaj na dobro ili na zlo. Njegov duh, njegove reči, njegovi postupci, njegov odnos prema drugima ne mogu se izbrisati. njegova sebičnost malaričnom atmosferom okružuje njegovu dušu. Ako je ispunjen Hristovom ljubavlju, biće učtiv, ljubazan, nežan i pažljiv prema osećanjima drugih. Delima svoje ljubavi preneće na svoje bližnje osećanje nežnosti, zahvalnosti i sreće. Svi će onda shvatiti da takav čovek živi za Isusa i svakodnevno kod njegovih nogu prima pouke, Njegovu svetlost i Njegov mir. Takav će moći da kaže Gospodu. 'I milost Tvoja učini me velika.'“ (Elen Vajt, *Temelji srećnog doma*, str. 33.34. original)

Razmislite o ovome: Zamolite razred da razmisli zašto se opomene o pijenju alkohola odnose na sve ljude, iako se pisac u Pričama 31,4.5. obraća caru. Takođe, razgovarajte o tome kako muškarci i žene koji nisu u braku mogu da imaju koristi od opisa udate žene kojoj su upućene reči hvale u ovom poglavlju.

2. KORAK – ISTRAŽITE

Samo za učitelje: Dve teme predstavljene u Pričama 31. poglavlju, iako su napisane hiljadama godina ranije, i dalje su savremene i važne: 1) štetne posledice alkoholnog pića i 2) opis bogobožne supruge i majke.

BIBLIJSKI KOMENTAR

I Alkoholno piće

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča 31,3-9)

Čak i divni plodovi nastali prilikom stvaranja mogu biti zloupotrebjeni. Upotreba alkohola pomračuje delove u mozgu u kome se odvija proces moralnog razmišljanja. U tom slučaju, velike nepravde mogu biti učinjene, kao što je nesprovođenje dobrih zakona ili donošenje pogrešnih, manjkavih zakona koji ne brane potlačene (Priče 31,5.8.9). Opomena data u ovom tekstu odnosi se na sve ljude bez obzira na njihovo područje uticaja.

Razmislite o ovome: Uvodni majčin savet upućen Lemuilu u Pričama 31. poglavlju daje opomenu o upotrebi alkohola, opisujući njegove pogubne posledice. Zašto je primamljivo utopiti svoje probleme u alkoholnom piću?

II Pobožna žena

(Podsetite se u razredu teksta iz Priča 31,10-31)

Opis žene u Pričama 31,10-31. predstavlja završetak i izuzetan vrhunac Priča Solomunovih. U čitavoj knjizi čitaocima su upućivane reči opomene da se čuvaju bezbožnih „tuđinki“ čija moć zavođenja vodi u propast. Njihov opis je u suprotnosti sa portretom žene dat na kraju knjige koja predstavlja primer mudrosti i božanskih vrednosti. Stih kojim se započinje njen opis, zajedno sa poslednjim stihovima, vešto zaokružuje tekst blagoslovom: ona je blagoslov svom suprugu (stihovi: 11.12), on je blagosilja (stihovi: 28.29). Njenog supruga svi poznaju na gradskoj kapiji (23. stih; središte okupljanja u starom Izrailju), a i njena dela su hvaljena na istom mestu (31. stih); ona postaje predmet hvale svoje zajednice (stihovi. 30.31).

Ona nije usredsređena samo na sebe, već je bogobožna žena kojoj se Bog otkriva, jer se „boji Gospoda“ (30. stih), i stiče mudrost iz Njegove reči. U Pričama Solomunovim mudrost nije prvenstveno intelektualno ili obrazovno dostignuće, već odnos sa Stvoriteljem.

Razmislite o ovome: Kako shvatanje ova dva važna životna načela u Pričama Solomunovim nadahnjuje vaše pobude i odluke, i širi vaše gledište o Božjem delovanju u ljudskom srcu?

3. KORAK – PRIMENITE

Samo za učitelje: Podsetite se biblijskih izveštaja u kojima je prekomerna upotreba alkohola dovela do strašnih, dugoročnih posledica (na primer: izveštaj o Noju i njegovim sinovima [1. Mojsijeva 9,18-27]; o Lotu i njegovim kćerima [1. Mojsijeva 19,30-38]).

Pronađite žene u Bibliji koje predstavljaju primer karakternih osobina iz 31. poglavlja Priča Solomunovih. U svetlosti ove aktivnosti razmislite o sledećem: Jedino je Isus mogao da bira svoju majku. Od svih izrailjskih žena koje su živele u vreme kada je Isus bio začet, On je izabrao Mariju. Iako je adventistički hrišćani ne obožavaju kao bogorodicu, cene je kao ženu koja je zbog svojih osobina bila najbolja majka koju je Isus mogao izabrati. To uzdiže ulogu majke u društvu. Elen Vajt na sličan način uzdiže porodične vrline: „Gospodu se služi isto toliko, ako ne i više, vernim obavljanjem domaćih poslova kao i propovedanjem Njegove reči izvan doma. Kao što su učitelji vaspitači dece u školi, tako i roditelji treba da znaju da su vaspitači dece u domu. Korisnost hrišćanske majke u ovom njenom poslu ne sme se ometati nikakvim kućnim poslom. Zdrav uticaj koji ona vrši u porodičnom krugu može i treba da učini da se on oseti u susedstvu i u Božjoj crkvi. Dom nije tamnica za posvećenu suprugu i majku.“ (Elen Vajt, *Temelji srećnog doma*, str. 236. original)

Za razmišljanje: Kako se suprugama i majkama mogu uputiti reči ohrabrenja i zahvalnosti u toku cele godine, a ne samo na Dan žena?

Za primenu: Na koji način u svojoj mesnoj crkvi možete pomoći suprugama i majkama, među kojima su i samohrane majke, da osele ljubav, poštovanje i podršku koju zaslužuju zbog ispunjavanja svojih zahtevnih obaveza?

4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

Samo za učitelje: Bog nas poziva da Ga zovemo „Ocem“, ali On, takođe, ukazuje na osobine majke: On svoju zaštitu upoređuje sa onom koju pruža majka kvočka svojim pilićima (Matej 23,27). Takođe, On izjednačava obraćenje sa rođenjem čije iskustvo samo žena može da stekne.

Aktivnost: Kao razred napravite plan da na praktičan način pomognete samohranim majkama u crkvi. Ili iznenadite zaposlene roditelje i pomozite im u toku sedmice.